

ΔοΔϙ ϙΑηϙ βαϙΓ
INUIT TAPIRIIT KANATAMI

2008 - 2009

ARRAAGUTAMAAQSIUT UNIKKAAQ

ILULINGIT

ANGAJUQQAAP UQAUSINGIT	3
AANNIARNANGINNILIRIVIK AMMA AVATILIRIVIK	6
Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinirmut Katimajingit	6
Puvallunniliriniq	7
Niqiqatsiariaqaniq	8
Inuit Tapiriit Kanatami aanniarnanginnilirinirmut katimajingit	9
Kanatami Ikajurtauvimmut Pilirijjusiksaq	9
Kaansur	10
Nalliukkumaaqarutaunatik Aanniarnilirinikkut Ikajurutiksait - Kigunniarnikkuk	10
Inuit amma Nunaqaqqaqsimajunut Aanniarnanginnilirinirmuangajunik Kiinaujaqavik	11
tukisiaqatigittut	12
Surusiit Makkutuillu	13
Inuit Tupaakinnirmik Ikullaumitsinirmut Pilirijjusinga	13
Nunaqaqqaqsimajut Timikkut Sukaqaluarnirmut Ikajurutiksangit	14
Aanniarnanginnilirivimmi Iqnajartiit	15
Isumakkut Arsururutiqaniq	15
Silaup Asijjirpallianinga	16
Attanartut	17
Qaujisarniliriniq/Suqqujainiq	17
Qaujisarniq amma Katirsuiniq Tukisigiarviksanik	18
Uumajulirinirmut Attarnartumiittugijaujunik Piqujaq	19
Uumajulirinirmut Isumalugutaujut	19
Angirraq amma Angirrani Ikajurniq	22

Kanatami Avatilirinirmik Qaujisarnirmut Piqujarmik Tusartitsigutiit	23
Silarjuami Ukiurtartumut Arraagunga	24
Imminiirtailimanirmut	25

INUUSILIRINIQ-KIINAUJALIURASUARNILIRINIQ 27

Ilinniarniliriniq	27
Kiinaujaliurasuarutiliriniq	32
Makkuttut	33
Surisilaanut Ikajurutiksaliriniq Early Childhood Development	33
Inuit Qiturnganginnut Ajurutiquqtunut Turaangajut, Inuit Children with Special Needs Project	34
Kanatami Nunaqaqqaqsimajut Arnait Katimarjuarninga	35
Uqausiliriniq amma Iliqqusiliriniq Language and Culture	35
Ukua tavva Inuit Tapiriit Kanatami pinasuarsimaninga tamatumunga:	35

TUSAUMAUTILIRINIQ 37

Tusagaksaliurnirmik Ikajursiniq	37
Ukiurtartumut Nunalinnuakatalauriniq	37
Titiraqsimajunik/allasimajunik saqqitiriniq	38
Qaritaujaliriniq	38

KIINAUJALIRIVIK 39

kiinaulirijiup titiraqtangit	40
kiinaujait atuqtaujuat naliqqangit	41
aulattinirmut titirautausimajut	42
titirautaujuat nangminirijaujuat asijjiqtauninginnik	43

ANGAJUQQAAP UQAUSINGIT

Arraagu anigurivut.

Tamanna arraagu atulaurtavut niriunnangittunut tikitauvigiqattalaurattigu amma nalunaqijunut. Qanuingitsiammarippuq, uqariaq 2008,mi amma ilangani 2009 asijjirviusimammarimma amma uvattinnulimaat silarjuamiulimaanut sivuniksaqarutaulluni nalunaqijumik.

Tamakkua niriunnaratik saqqiqattalaurtut amma nalunaqijut isumaalugutimmarialuqattarsimajut.

Tusartiuvalliatuinnartilluta silaup uunarsivallianinganik sunanik niriuttuksaummangaatta, uqaujurtavulliatuinnarsutalu silaup asijjirpalliania sukkalivalliatuinnartuq. Tamatta pinasuaqatigiittuksauvugut nunalirjuat amma silarjuamiu kamagiartutsaummata akaungiliurutimmariutuinnariaqaqtunik ikullaumititsinasuarlutik sururnartunik silamut.

Silarjuami kiinaujaliurusuujut katatsimajummariutillugit, qangalu aturtaugunnairajarmangaat nalunarsuni, taimaimmat niriugutauvuq ajjigiingittualunnik isumaruluujarutaulluni silarjuami kiinaujaliurasuarnirmut quvvariarutaujuksanik amma piniarniqarutaunasuarsuni sivuliurtiujunut. Kinali qaujimagajalaurmat sivuniani tamakkua angjuutialuit kiinaujakkuviit amma kiinaujaliurasuurtimmariujut kataqatausimagajarninginnik? Amialikamiut allaat qimirruriaqalirsutik akiliksaaralummunik turilianiiilirtunik? Ursualuup akinga katagiartummarialuulaurtillugu akingata nappangata ungataanut allat arraaniulaurtillugu?

Atturtauqasiutijugut ilanginnut kiinaujaliurasuarutiujut katatsimaninginnut nunaliit aviktursimangingitigut, allaat piqasiutillugik ujaranniarunnaigiarsimajummariuniq amma qimirrugiiallagiaqaniq ajjigiingittunik kiinaujaliurunnautaugunnarajartunik.

Aturtauqasiutisimajugut, ilangagut kiinaujaliurasuarusitigut, kisiani tamanna ilainnaapinga aqqigiarutaujuksait. Iqqaumagiaqaqpugut akuniujumut turaagaksaliurtuksaugiaq immikkut kiinaujaliurunnaurtuksaugiaq makitautiksattinnik ajjigiingittunik annaumagasuanguinnirsauliulluta gavamakkut kiinaujangitigut amma iqqanaijaangitigut. Amma iqqaumagiaqamijugut, silarjuami kiinaujait katatsimajualuutillugit qimirruqattalirartillugit makigiartitsigiarasuarsutik, uvagulli nunaliit aviktursimangingitigut kinguvasittummarialuugatta kiinaujaqanginnikkut turaangajunik illuluriaqanirmut Inuit illuksanginnik, ilinniaviksanic, aqqutiluriaqanirmut amma asinginnut turaangajunik.

Tamanna kinguvarsimaniiluk taimangalimaaq isuingiliutaummarik inuusilirinik amma kiinaujaliurasuarnilirinikkut nuitajummarialukkut: ilukiksarnikkut amma illulunnikkut; makkuttut ilinniarsimangiluarningitigut amma pigiursarnikkut ilisangiluarnikkut amma immikkut upigusugunginnikkut makimatsiarnikkut; timikkut amma isumakkut arsuruqtut amisummarialuit saniani kanatamiut; imminiirpannirlu angijummarialuk.

Kanatami, sivuliurtivut takusimalirtut qanutuinnaaluk asijjirtalaurtunik araagugilaurtattinni. Nirualangatillugit aujaulauqtuq; ukiaksaamilu niruarniqalaurtillugit nutaamik gavamattinnik; kiggarturtingalu kuin uqalimalaurtillugu gavamakkut kinguvviutijaukasaagutigilaurtangani gavamagijattinnik ullumi pingasuulingajut gavamanik katimajiqanikkut; tuavirnantukkullu kiinaujaliurutiksaliuriaqaniq parnaktaugiaqaqsuni; asijjikaallatsunilu gavamakkut sivuliurtinga. Asianut allurpalliagutigillugu gavamanut. Tamanna kajusitpat, tamainnik aturtaugunnartuq pivallirutiksanic amma attanartunik Inunnut amma Kanatami Inuit Tapiriikkungita katujjiqatigiinganut Kanatami.

Gavamait sukkajummarimmik asijjirpalliatuinnarninginnut, Inuit Tapiriit Kanatami pinasuammarittangit suli taimailingalangajut: arsururutiqlaluta niriunnivut aturlugit, amma silatunivut, amma qanutigiq atuinnaqanivut

ikajukkannirutiksani, Inuit ilaullattaaqullugit nutaanut Kanatami amma silarjuami piliriarjaunasuartunut arsuruutigilugu amma ikajurtaujuutiqaqullugit ajurnanginnilimaakkut.

Pijjutigilugu Inunnik kiggarturtiqaniq kanataup katimavijjuarviani, quviasugutiksaqaqpugut amma ikpigijaqaqsuta sivuliurtitta ilangani nuqqartumik arraani. Suurlu inuujugut, upigusuttummariujugut Leona Aglukkaq sivullirpautsiarsuni Inuulluni Ministarulaurmat Kapinattunnet, Gavamakut katimajirjuanginni. Amma qaujimajunga inuit nipiariaqaninga kanataup katimavijjuarvingani sanngiiligialangajuq nuqqarpat sinita Willie Adams, Senator Willie Adams arraagugasaalunni kiggartulaurtuq Kanatami Senatekut katimajuningitigut. Inulimaangujugut Williemi qujalimmarittuksaujugut.

Kanatami Inuit Tapiriikkungitigut, kiusimavugut arsururutaunut arraani ikpigijaqanirsauigiarnikkut pimmariummat amma aaqiksuiqigallannikkut Inuit pinasuarialangajanginnik kajusititsinasuarutauniartunik.

Tamanna ajjiingittunik aturutausimajuq, saqqititsigasuaruusimajuq.

Pinasuarsimajugut amisunik maligaksani Inunnuangajunik. Ukuninga suurlu, aaqiksugiaqatauniq sulinikkut amma saimmaqatigiigasuarinnikkut kamisanmik; pijariiqsigasuarinmillu Inunnuangajunik ilinniarnilirinimut pilirijusiksani; Inuit ilaugajarninginnik 2010, mi Vaankuuvami Pinnguavijjuarirata; amma pinasuaqatigianikkut Inuit Silarjuami Katujjiqatigiinganik pijutiqaqsutik pijariiaqaninginnik Inuit Uqammariutinganik Ukiurtartumik Namminiqaningata Inuit miksaanut.

Taimanganit Kanatami Inuit Tapiriikkunginnut Angajuqqaarulaursimagama piusuritsugu, arsururutiqarasuammaritsimavunga nanituinnaq kiggarturiaq katimaqatigianikkut ministaujunik amma angajuqqaangujutinik. Kanatami Inuit Tapiriikkungitigut, sivulliujujuqavut malillugit - pijutiqaraluarpata natsisiurnimik uvvaluunniit ukiurtartumik pilirijusiksani kajungisuinimik Inuit nunanginni sitamani aviktursimajuni ilauqatautsiartillugit Kanatami - tamannik takuksaujutigut kajusivalliatitsisimavugut takuksaujukkut amma asijirtautiginagit pinasuartavut. Inuit Tapiriit Kanatami akunialuk kiggartursimaliramik qaujimajut uqalimaqatigippannikkut immikkut amma nipiqluarutialuginagit nanituinnaq pijjutigijani sulit akaunirpaujut kajusinasuarutigigiaq. Amma taimakkaluartillugu, Inuit Tapiriit Kanatami kiggarturput Inunnik Kanatami atausirmik nipiqruijinnikkut pimmariummat amma atuutiqammarittuq pijjutigillugu uqausirivattavut arsururutigimmarikkattigu sulijukkut amma uqausirijavut sulititsutigu.

Inuit tusartauqullugit nipingit namutuinnaq ingirraqattalaurpunga arraani nunaliit aviktursimaningitigut amma nunalinginnut Inuit nunanni, amma Kanatami amma Kanataup asiani. Tamanna atursugu uqalimajartuqattalaurtunga Kanatami nanilimaq, amma silattursarvinni asinginnillu ilirivajunut, amma amisuartialutsunga apiqsurtauqattarsimajunga talavisakkut amma nalautikkut amma uqausiqaqtunikkut asingitigut. Amma niqaqattarsimajugut titraqsimajutigut tusagaksatigut, Kanatami ilaulluta asijirtuivallianikkut tusagaksatigut amma isumagijattinnik saqqitirinikkut.

Kisiani, tulurtautiqaqattarmijugut tusaumutilirinikkut pinasuarasuarsuta ilaannikkut. Uvangali, kisiani qujalijummariujunga pinasutsimajummariunittinnik amma asijirtangittukkut tusaumatitsisimajurijunga amma pinasutsiarsimajurilluta. Inuit nipinga Kanatami sugiallagutaunginnangituinnarialiugaluaq, kisiani qujanaartaujunnangittut.

Inuit Tapiriit pinasuartangit kajusititaunginnarunnarsimajut, amma aaqikpalliallutik, pinasuammarinninginnut amma ikajursijauninginnut Inuit katujjiqatigiinginnut, piluurtumik Inuit Silarjuami Katujjiqatigiinganut amma sitamatigut Inuit nunanginni aviktursimajutigut timiujunut, Inuvialuit Katimajinginnut, Nunavut Tunngavikkunnet, Makivik Kuapuriisanmut, amma Nunatsiavut Gavamanginnut. Qujaligumavunga angajuqqaanginnut, ikajurtimmaringinnut angajuqqaanginnut, asinginnillu aulatsijinik, amma silarjuami Inuit katimajirjuangita iqqanajartinginnik amma nunaliujut aviktursimajutigut katujjiqatigiinginnik ikajursisimajummariummata Inuit Tapiriit Kanatami pinasuartangitigut.

Amma qujaligiallagumajunga pinasuarsimajummariuninginnik pinasuttiit Kanatami Inuit Tapiriikkut arraagugilaurtattinni. Pinasuaqatigiitsiartut saqtitsivammata katutinikkut saqqititsisarrunnarniumma pinasuartanginnik. Qujalivunga tusartitsigiaq Inuit Tapiriit Kanatami kiinaujangit isullingangimmata amma, arraagugijattinni, Inuit Tapiriit Kanatami allavinga nuulaurmat anginirsamut akaunaarnirsammariuniartumut amma katujjiqatigisaruatunirsauluni. Pinasuaqatigiitsiariaqaninga amisut pijariakingimmat.

Kingullirpaami, qujaligumavunga Inunnik amisunik katiqattalaurtannik arraani kajungiqsuiqattarsimmammata amma ikajursiniqaqsutik Kanatami Inuit Tapiriikkunnik amma avannik angajuqqaangutillunga. Quvianarpunga kiggarturiaq iliqsinnik.

Taima.

Mary Simon

Angajuqqaq

Inuit Tapiriit Kanatami Angajuqqaqavingani:

Mary Simon: angajuqqaq

Jim Moore: angajuqqaap ikajurtia

Kathleen Tagoona: angajuqqaamut ikajurti

angajuqqaamut ikajurmut iqqanaijartut:

aulatsiji: Rosemary Cooper

parnaiji maligaksaliurnirmut: John Merritt

qaujisarnilirinirmut ikajursiji: Scot Nickels

parnaiji parnagaksanik, tukisigiarviksanik, amma qaritaujalirinirmut: Craig Clark, Marcel Mason

iqqanaijartulirivik: Shawns Clancy

AANNIARNANGINNILIRIVIK AMMA AVATILIRIVIK

Arraagungani 2008-2009, mi asijjirtunik takunnalaurpuq. Unali raantul, Onalee Randell nuqqalaurmat aulatsijimmariunirminik (angajuqqaunirminik) aaniarnanginnilirijimmi sitipiri 2008, mi. Ilisapi vuartit, Elizabeth Ford kinguvviutilaurtuq ininganut uktupirimi. Tavvani pinasuarvimmi aqqiksuinginnartut piliriqatigiitsiartuksaunirmik kamatsiarnirsauqullugit katutilutik kamagijariaqaqtanginnik, katitirinirmik qanuingitsiasuarnirmut amma avatilirinirmut piliriangulaurtunik arraaniulaurtuq.

Ujjirnalualaurtut 2008-2009, mi panailaurninga silarjuami puvaluppannirmik nuqqartitsinasuarnirmut katimarjuarniulaurtumik Nuvipiri 2008, mi, parnaiqatigaqsutik allait katujjiqatigiirjuanganik, amma aqqiksinnik Kanatami Inuit Silaup Asijjirpallianianut Katimajit (National Inuit Climate Change Committee (NICCC)) amma Inuit Qanuingitsiasuarnilirinirmut Iqqanaijartilirinirmut Katimaninganik (Inuit Health Human Resource Technical Working Group (IHHRT)) tukimuartitsigajartunik aqqiksuivalliatillugit inunnuanganik iqqanaijarnilirinirmut pilirijjusiksamik tunngaviksauluni amma piliriaksanut parnainirmut.

Ikajurtaullutik kiinaujaqaqtitaunikkut ukununga, ArcticNet amma NCP, kunnut, Inuit Kanatami Tapiriikkunnut parnailaurtut katimaqataujuksanik 50 sanianiittunik Inunnik katimaqataujunik silaup asijjirpallianiata miksaanut taijaujumut, Arctic Change 2008 Conference Manturialmi, Kupaikmi. Ilautitaunirsaulutik Inuit katimarjuarutiqaqtillugit ukiurtartuup asijjirpalliajummarinunganik, arraagumaarsutimik qaujisarmmarinirmut katimajuarutiqaqtillugit, Annual Science Meeting (ASM) amma piviksaqaqtitaunirsaulutik Inuit amma qaujimajimmariuniraqtaujut qaujimajanginnik tauqsiiqattautigunnarniagut. Amma inuit kiggarturtauniqaqsialaurtut tullirilirtani silarjuarmiut katimarjuarutiqaqtillugit nunaqaaqsimajut timikkut sukaqaluarnirmik, Vaankuvami Nuvipiri 16-19, 2008, mi. Amma tavvani pilirivimmi ikajulaurtut parnainikkut ministaujumik avatilirinirmut katimaqatigianartunik Inuit katujjiqatigiinginningaartunik amma aviktursimajunit sivullirpaatsiami katimaniulaurtumik angajuqqaangujuutinut pijutiqaqsutik Kanataup ukiurtartungani katimajutiqariaqanirmik Nanuit titiraqtautuinnariaqaningita uumajulirinirmut attarnartumiitturijaujunik piqjatigut, Species at Risk Act.

KANATAMI INUIT AANNIARNANGINNILIRINIRMUT KATIMAJINGIT

Kanatami Inuit aaniarnanginnilirinirmut katimajingit nalunaijaivattut Inuit qanuingitsiasuarnirmut sivulliujuuqjanginnik, amma ikajurutikliurpatt Inuit Tapiriikkungita aaniarnanginnilirianut, Inuit katimajinginnut, amma ippigijaqaqt Kanatalimaamit kiggartutiqaqsialuarmangaata piliriaksanginnut Inuit amma maligaliurpallianirmut.

Qanuingitsiasuarnirmut/aaniarnanginnilirinirmik pijutiqaqtulimaat taakkunani uqausiujut katimagutausimajut Kanatami Inuit aaniarnanginnilirinirmut katimaningitigut, aturitaullutik tusaumaqatigiitsiarnirmik Inuit isumagjangit pijutigillugit, amma tusaumatitsinnik Inuit Tapiriit Kanatami katimajinginnik sugiarutiksarinartanginni amma piusititsigiarutiginiartanginnik.

Kanatami Inuit Aaniarnanginnilirinirmut Katimajingit amma katimatitsilaurningit nani arraaniulaurtuq:

Airili 1-2, 2008 - Aatuvua

Mai 2008 - uqaalautikkut

Juuni 3- 4, Nain, Nunatsiavut

Sitipiri 8-10, Inuvik, Nunatsiaq

Sitipiri 29 – uqaalautikkut

Nuvipiri 19 - uqaalautikkut

Tisipiri 10-11, 2008 –Aatuvua

Vivuari 9 - uqaalautikkut

Asijjirnalaurtuq tavvani iksivautanga Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinirmut Katimajingita asijjilaurmat, arraagurmit pingasunut inigijunnarnialirtilluniuk. Amma iksivautanga asijjilaurtuq. Sitipiri 2008,mi katimaniqaqtillugit, Kail Turnur, Gail Turner iksivautarulaurtuq Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinirmut Katimajinginnut. Amma tTisipiri 2008,mi katimatillugit, Lauri Kuartan, Larry Gordon katimaqataulaurtuq kingullirpaami katimatillugit Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinirmut Katimajinginnik kiggartursuni Inuvialuit katujjiqatigiinganik. Lauri arraagugasanni arsururutiqalaurninga taakkunani Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinirmut Katimajingitigut qujalijaujummariuvuq amma iksivautautsialaurninga. Lauri taimangat katimaqatauqattarniartuq katimajirusitigut ilaakkut.

Ukua tavva Katimajingit Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinirmut Katimajingita arraagungani, 2008/2009:

Gail Turnur – Nunatsiavut Gavamakkunnit amma Iksivautaujuq (tilijaulaurtuq Sitipiri 2009,mi)

Natan Obed- Nunavut Tunngavik, (Kanatami Inuit Katimajinginnut Iksivautaq Marji-Sitipiri 2009).

Larry Gordon/Crystal Lennie- Inuvialuit Katujjiqatigiinginnut (Crystal katimanikkut kiggartulaurtuq Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinirmut Katimajinginnik Disipiriulaurtumi)

Gilles Boulet - Nunavimmi Aanniarnainnilirinirmut Katimajinginnit amma inuusilirinirmut (Makivikkunnit)

Megan Pizzo-Lyall - Kanatami Inuit Makkuttut Katimajirjuanginnit

Elizabeth Ford, Onalee Randell- Inuit Tapiriit Kanatami aanniarnanginnilirijinginnit (Onalee Randell Airilimi- Sitipirimut, Elizabeth Ford Uktupirimit-Marjimut)

Yvonne Moorehouse?Eva Krueffel -ICC (Kanata) tusaagiarturtuq

Geri Bailey - Pauktuutit, tusaagiarturtuq

Diane Kinnon, aulatsiji Inuit Tuttarvinganik, Kanatami nunaqaqqaqsimajut aanniarnanginnilirinirmut katujjiqatigiinganut, tusaagiarturtuq

Onalee Randell - allavinganiingarsuni Inuit aanniarnanginnilirivianit (Office of Inuit Health) - allanut inunnullu turaanganik (First Nations Inuit Health Branch FNIHB)) Kanataup gavamakkungita aanniarnanginnilirijirjuakkunginnit) - tusaagiarturtuq

PUVALLUNNILIRINIQ

Puvallunniq akunimmarialuk aturtausimavuq Inuit nunanginni. Amisut suli Inuit iqqaumajut aullariaqalaursimanirminik nunaminnit qallunaar nunanginnut aanniavinnut ikajurtauartursutik. Ilangit akunialuk aanniavimmiippattuviniit, ilaannikkut arraagugasanni angirrarunnarsilaurnatik nunaminnut. Ilangit allaat utilaursimangittut nunaminut.

Kisiani, puvalluttut suli amisummariujut Inuit. Inuit puvallunniqarunnarput 90,ngirsurlugu Kanatamiut puvalluttut takulugit.

Nuvipiri 2008,mi silarjuami nunaqaqqaqsimajut katimarjuarniqalaurput Kanatami tamanna pijjutigillugu. Silarjuamiut uqausiqalaurtuq puvalluttailigasuarnirmut qaujijimmaringit amma nunaqaqqaqsimajut qaujijimmariujut ikajulaurtuq aaqqiksuitillugit pilirijusiksamik parnainikkut turaangajumik ikullaumititsinasuarqanirmik nunaqaqqaqsimajut silarjuami puvallinnirmik aanniarutiqaqpanninganik. Niriunniqaqput pilirijusiksamik tamakkununga parnainiq pimmarjugajartuq nalunairsiniarpata kiinaujanik nakituinnaq ikajurajartunit.

Katimatillugit uqausiqarunnalaurtut isumaalugutaujunik qanuiluuriaqaninginnik amma aaqqiksigiaqanirmik nunaqqaqsimajut pilirijiksanginnik kamagajartunik pilirijusiksamik parnaivalliagiaq amma aaqqumatitsigajarluni kajusitaugiaqaninginnik parnaktaugutigijariaqaqtanginnik. Tavvani pinasuarpimmi nutaakkut “piliriqatigiinni qarajarmata” silaami nuqqartitsinasuarnirmik puvalnunnarnirmik amma tusaumatitsigutauniartillugu silarjuami katimarjuanik nunaqqaqsimajut pijjutigilugit.

Ukua tavva ilangit inuusikkut akaungiliurutauvattut puvalullituinnariaqanikkut illuqatsianginniq, illutiksarniq, ilinniarsimatsianginniq, iqqanaijaaksaqanginniq amma niqitsiavannik niqiqanginniq. Illunik amigarsarniq inuit nunalinginni sitamaujurtuvilluartut (8) unurnrsauningit nunaqqaqsimajut illukiksartumiittut qallunaat saninginni.

Taakkua ilanginnangit puvalullirutaupvattut Inunnut Inuit nunanginni amma akaungiliutaupvattut kamagijaugiangippata puvaluppinniq ikullaumiijaangittuq. Taima pimmariluaq nuqqarjuumititsigasuarinnikkut puvaluppinnirmik tulurtautaujunik kamagiariaqaniq ukuninga illukiksarniq, ilinniatsiasimanginniq, niqitsiaqanginniq amma kiinaujaliurutiksiaqanginniq.

NIQIQATSIARIAQANIQ

Pingasuulingajunik aaqqisuivallialaurput arraagugilaurtattinni ukuninga: qimirruniq inulirijituqakkut Kanatami ikajurutigivattanganik aullartitsinirmut ukiurtartumut niqinut; qimirrullarinnikkut ikajurutinginnik, amma; Inuit Tapiriit Kanatami piliriqataupvattut aaqqisuillutik Inunnut niqitigut ikajurutiksalarinirmut pilirijusiksamik (Inuit Food Security Strategy).

Niqinut aullartitsinikkut ikajurutauvattut qimirrujaulaurtuq kajusititaulaurtut inulirijituqakkunnut sivuliurtaullutik ministanganut. Taanna sivullirpaulaurtuq qimirruniq nirkiit aullartitauvaninginnut ikajurutinik taumanganit saqqitaulaursimatillugit arraagut avatit (20) anigursimalirtillugit. Qaujisarniq amma parnainiq piliriksarnik qimirrujaujalilaurmijuuq aujanganis 2008. Pijariiqtaulaurtut qimirrujaujaningit Marji 2009,mi. Inuit Tapiriit Kanatami kamaqataulaurtut inulirijituqakkunnut qimirrunirmut pilirijinginnut pigiartausitigut kamagijaugialinnik, ikajurniqaqsutik katimagutiqaqanikkut isumagijaminik, kikkunnik uqarvikaqtuksaummangaata aviktursimajutigut Inuit nunalingitigut katujjiqatigiinik, amma qanuittunik qimirrugumatuinnariaqamangaata nunaliujuni, nunalinnaqattarnikkut, apirsurnikkut, amma katimatitsinikkut.

Inuit Tapiriit Kanatami katimaqatiqalaurtut ministaup kiggarturtinganik qimirrutillugit, Mista Jiuqami Taarkumik, Mr. Graeme Dargo, katimaqatiqaqtillugu tilijausimallutik kiggarturtiujunik. Inuit Tapiriit Kanatami isumagijaminik niqinik ikajurutauvattut miksaanut nilluutiqaqattalaurivut 2008-2009,mi. Tamanna kajusigunnalaurtuq qimirrutillugit piliriqatigiittut niqinik ikajurutauvattunik, katimagutiqaqtillugit niqitigut ikajurutiksalarijit, Food Security Reference Group, amma niukuaksalarinirmut niqitsiavanik timiujut, Retail-Based Nutrition Interventions. Piliriaqariallalaurmijut katimatillugit niqinut aullartitauvattunut ikajurutitigut “titiraqtausimaninginnik pijunnartitaujut”, “eligible food list”, amma uqalimatitaunikkut silarjuami katimarjuarniqaqtillugit aanniarnanginnilirinirmik, qanuingsitarsuarnirmik ukiurtartumi pijjutiqaqsutik.

Ajjikasagigaluartillunigut niqit aullartitauvaninginnik, Food Mail asiaguttaupvattut qimirruniujuuq aturtaulaurivuuq qimirruniq. Qimirruniq pigiartitaulaurtuq aujanganis amma ukiaksaanganis 2008, titirarutaulluni tusaraksanik pijariiqtaulaurtunik Marji 2009 nunnguani. Kingullirpaarsutiit tusartitsingutiit pijariiqtaulaartugijauvuq marji 2009,mi. Inuit Tapiriit Kanatami piliriqataulaurput qaujisarnikkut katimajunut ikajursutik qanuq qimirruvalliugajartumik amma ikajulaurtut tukisigiarviksanik katirsuigiaqanirmik pijjutiqaqtillugit katimajut amma apiqsuqattariaqanirmik katimajjutiqaqtillugit. Tusartitsigutini titiqaqsimalaartut tukisigiakkannirviksait amma ikajursijutiksait qanuq niqinik aullartitsigiaqanirmut ikajuriarutaulutik Inuit nunalinginniittut iqqaumalugit.

Inuit Tapiriit Kanatami arraagugijattinni piliriaqalaurmijut katirsuillutik parnaivallianirmik Inuit niqitigut ikajurtaujutiksalarinirmut pilirijusiksanganik, Inuit Food Security Strategy. Katimaniit amma apiqsurniit aturtaulaurput upirngaanganis 2008,mi amma ukiunganis 2008-2009,mi ikajurtaullutik

nunaliit aviktursimangingitigut kiggarturtinik, Kanatamilu amma aviktursimajutigut gavamakkunginnit, aanniarnanginnilirijiit amma maligaksalirijiit, qangatajuunut pilirijiit amma niuviaksaqatpattut, amma qaujimajiit/qaujisarti nunalinni. Tamarmik katirsurtaujut tukisigiaviksait amma ilulingit tunngavingita kamagijausimajut, piqasiutillugit atuutiqatsiartut qaujisarutausimajut ukiurtartumi niqiliqinikkut nunaqaqqaqsimajut amma Inuit nunalinginni. Inuit Tapiriit Kanatami aaqiksuisimajut sivullirpaami titiraqtauvallianinginnik tunngaviksait Inuit niqitsiavaqariaqaninginnut pilirijjusiksanic, Inuit Food Security Strategy aturtusutik tukisigiaviksanic katirsurtausimajunik amma atuinnaruqtaugajartut qimirrujauniartillugit ukununga, Kanatami Inuit aanniarnanginnilirinirmut katimajingit amma Inuit Tapiriit Kanatami katimajingit sivuniani 2009-2010.

INUIT TAPIRIIT KANATAMI AANNIARNANGINNILIRINIRMUT KATIMAJINGIT

Taakkua aanniarnanginnilirinirmut katimajujut, The Task Group saqqitaulaursimajut 2007, mi suli kajusivut. Sukkailligarsimakainnalaurtut taakkua katimajujut pinaktangit, pijjutigillugu asijjilaurninga nutaamik ministataarsutik aanniarnanginnilirinirmut, kisiani piniarnirilangajanga tullirilirtangani piliriaksanginnut nalunairtaugiallaurtuq Inuit Tapiriit Kanatami angajuqqaangannut Mary Simonmut, amma nutaamut aanniarnanginnilirinirmut ministamut, Leona Aglukkaqmut. Taakkua parnaijujut kajusititsinginnalangajut piliriqatigiinnikkut sivullirpaami saqqitausimajunik iliriaksanic amma kiggarturtiqamata kikkutuinnarnut aanniarnanginnilirijinginnik Kanataup iksivaqataujumik katimajinut.

Piliriqaniq parnaktaugiaqaqtunut tullirilirtangani kajusinginnarsimajuq asijjirpalliagaluartillugit, titiraqtauvallianginnarlutik parnaktauvallaiajut piliriqatigalutik Kanatami Inuit aanniarnanginnilirinirmut katimajinginnik, amma iqqanajartinginnik Kanataup gavamakkungita aanniarnanginnilirijikkungita, amma gavamakkut kikkutuinnaangajunik aanniarnanginnilirijikkunginnit.

Taakkua katimajujut kiggarturtiqaqut angajuqqaangujuutinik Kanataup gavamakkungita aanniarnanginnilirijirjuakkunginnit: kiggarturtiqaqut ministaup tullingata allavianiingartumik; ikajurtianik ministaup, allanut inunnullu aanniarnanginnilirivianit gavamatuqakkut; kiggarturtiqamijut aanniarnanginnilirijirjuakkut ministangata allavianit; Inuit Tapiriit Kanatami katimajimik; Inuit Tapiriit Kanatami aanniarnanginnilirinirmut/avatilirinirmullu angajuqqaangannik; amma Kanatami Inuit aanniarnanginnilirinirmut katimajinginnit, amma kiggarturtiqaqut Kanatami kikkutuinnarnuangajunik aanniarnanginnilirijinut, Public Health Agency of Canada.

KANATAMI IKAJURTAUVIMMUT PILIRIJJUSIKSAQ

Titiraqsimajut tusarutiit tajjaujut, A Systems Approach to Substance Use in Canada: Recommendations for a National Treatment Strategy, saqqitaulaurput Nuvipiri 2008, mi. Taima atuliqujaunirpauqasiutisimajut titiraqtausimavut taakkunani pijjutiqaqut saqqititsijuksaunirmik Kanatami ikajurtaujutiksalarinirmut pilirijjusilirijsanic katimajiliuriaq, National Treatment Strategy Leadership Team (NTSLT) aaqqumatitsigajartunik pilirijjusijut atulirtitauvalliagiaqaninganic. Taakkua NTSLT, kut katimajijut sivuliurtaugajartut iksivautaanginnut katimajujut kiggarturtiqalutik ukunangat, Kanatami-ukiurtartumilu tusaumatitsijujut katimajingit imialummik/anganartunik aturnirmut, Federal-Provincial-Territorial Liaison Committee on Problematic Substance Use, amma Inuit Tapiriit Kanatami. Ilaujutiliit taakkununga katimajujunut NTSLT, nut kiggarturtiqamijut Kanatami aviktursimajutigut ukiurtartumilu, inunik, allanik, amma allangajunik, Kanatamilu katimajirjuanik imialummik/anganartunut pijjutiqaqsutik katimajinut, ukunungal, Canadian Centre on Substance Abuse, Kanatami aanniarnanginnilirijirjuat, ikajurtauvattut ajurutiqaqsimajut, amma ikajurtaujut.

Kiinaujait atuinnautitausimajut imialummik/anganartunut ikajurutinut Kanatami aanniarnanginnilirijirjuakkunnit (Drug Treatment Funding Program) isulinniaqatillugit 2010, mut. Taitsumani, sivuliurutiit qimiruallamaurtut tunngakuminik amma aulaninginnik amma aaqqiksuiqallatsutik isumaksarsurutaujuksanic Kanatami ikajurutiksanic pilirijjijumiksaup, National Treatment Strategy

atulirtauvalliagaaqaninganik ullumimut, kajusititausimalirtunillu amma iligutausimalirtunik amma kajusigutaugialinnik ikajurutiksait atuinnauniknik.

KAANSUR

Arraagungani 2008-2009,mi, Kanatami Inuit tairiit aaqiksuilaurtut inunnut akaanaarniksanic kansulirinirmut pilirijusiksamik, nalunaijaillutillu tulurtautaujunik ullumi inunnuangajut kansulirinirmut katirsurtausimajunik amma tukisigiarviksanik, amma saqqitirillutik kamagijauqujaminek amma tusartitsigutigijaminek Kanatami kaansulirinirmut pilirijijusiujuut miksaanut Inuit isumagijanginnik..

Piliriarijangita ilagitilluniuk, Kanatami Inuit Tapiriikkut pinasuarsimajut inunnut kansur pijutigillugu kinnguumajaujunut amma sivullijjauqujanginnik, piliriqatiqanikkut Kanatami kaansuqaqtailinirmut katimajujunik, Canadian Partnership Against Cancer (CPAC). Tamarmik timiujut piniarniqattut pinasuaqatigiigiq pijutigillugit ikajurtaujariaqaningit Inuit Kanatami.

Kanatami Inuit Tapiriikkut arsuruqtiqatisimagivut pinasuaqatiqanirsaugiaq Inuit kikkutuinnarnut aanniarnanginnilirinirmut katimajinginnik, Inuit Public Health Task Group pijutiqaqsutik titirattaujumi, Inuit amma kaansur, Inuit and Cancer Discussion Paper. Uktupirimi, taakkua titiraqtaujuut, Inuit and Cancer Discussion Paper, Inuit amma Kaansur, angirtaulaurtit kingullirpaami titiraqtauniarningit Kanatami Inuit aanniarnanginnilirinirmut katimajinginnut.

Inuit Tapiriit Kanatami pijariiqsilaurtut amma atuinnaruqtsillutik taakkuninga titiraqtausimajunik, Inuit amma kaansur qaujisartausimaninginnik, Inuit and Cancer Fact Sheets titiraqsimajut nailligiarsimallutik tukisigiarviksait. Taakkunani titiraqsimajuni atatitaugivut tukisingiarviksait iluani.

Arraagungani 2008-2009,mi, Inuit Tapiriik Kanatami pinasuaqatiqatsimammijut CPAC,kunnik parnaitillugit Kanatami katimaniulaurtumut aaqiksuinirmut nunaqaqqaqsimajut kaansulirininganut pilirijusimik, Aboriginal Cancer Strategy. Katimaniqalaurtut Marji 2009,mi.

Inuit Tapiriit Kanatami sulit kaansulirinirmut katujjiqatigiingujut amma gavamait qaujimaqullugit ajiunginninganik Inuit pijutigijangit kaansulirinirmut.

NALLIUKKUMAAQARUTAUNATIK AANNIARNILIRINIKKUT IKAJURUTIKSAIT - KIGUNNIARNIKKUK

Atursutik atuliqujivungaaliarutausimajunik kigutilirinirmut katimajujunik, Dental Expert Advisory Committee inunnuangajunik kigutilirinirmut pilirijusiksaq, Inuit Oral Health Strategy aaqiksurtauvallialaurtuq nalunaijaillutik pilirijusiujuunnartunik amma aaqqigiarutiksak piusititsinirsaugiarnirmut kigutilirinikkut inuttigut. Ikajuriarutauniartillugit, Inuit kigutinginnik qaujisarniqalaurniq pijariiqtaulaurtut ukunani nunaliujuni: Nain, Pannirtuuq, Ursurtuuq, Tuktuujaartuq, amma Kangirlinit. Iqalunnuarniarsimajut qaujisariarlutik Juunimi. Tamanna qaujisarniq katirsuiniq aturtausimajunik aaqqigiarutiksarsiurtillugit ikajuriallagutiksanic inunnik nunanginni kigutilirinikkut.

Arraaguuniartumi piliriaksatigut saqqititsigajartut Kanatami allanut inunnullu aanniarnanginnilirijikkut saqqititsininga atuangarnik amma qimiruniugajartuq ikajurtaujutinik qanuingitsiarasuarnirmut amma sunarrutinik nalunaijaigaaqanirmut tulurtautauvattunik ikajurutiksaitigut amma katimajjutiqalutik maligarnik/ atuagarnik tulurtautaujunik ikajurutiksait amma sunarrutiksait.

INUIT AMMA NUNAQAQQAQSIMAJUNUT AANNIARNANGINNILIRINIRMUANGAJUNIK KIINAUJAQAVIK

Isitipiri 2004,mi, Kanataup gavamakkungit tusartitsilaursimavut saqqitauninganik Nunaqaqqaqsimajunut Aanniarnanginnilirinirmuangajunik Kiinaujaqavik, Aboriginal Health Transition Fund (AHTF), saqqitaugutiqalaurpuq aqqiksuiqiallagutauniartillugit pilirianginnik katillugit gavamatuqait, Kanataup amma ukiurtartuup aviktursimaniagut aanniarnanginnilirinirmut pilirijusingitigut akilirturtauvattunut gavamanut, atulirtitauninginnullu ullumi aanniarnanginnilirinirmut piliriangujut amma ikajukkannirutiksait turaangajut nunaqaqqaqsimajunut (inunnut, allanut amma allangajunut). Taakkua kiinaujait akausigiarutiksaumaangummijut atuinnaqariaqanirmut aanniarnanginnilirinirmut ikajurutiksanic amma ilauqattarnirsaugutiginiarlunigit nunaqaqqaqsimajut aqqiksuiqataunikkut, saqqititsivallianikkut, amma qaujisarunnarnikkut kajusitsiarmangaata aanniarnanginnilirinirmut piliriangujut amma ikajurutisakit. Taakkua kiinaujait atuinnaaruqtitausimajut AHTF,kunnut (katillugit 200 milian taalas pingasuilingajunut turaangatillugit), sivullirpaami parnaktaulaursimajut katimarjuarniaqatillugit nunaqaqqaqsimajut nalunaikkutaqatukkut (south of the 60th parallel), turaangagasuartitaulaursimajut Kanataup gavamakkungita-aviktursimaniagullu Kanataup gavamangita- ukiurtartumilu gavamait amma nunaqaqqaqsimajut nunalingit saqqititsigasuaqullugit nutaanik pilirigutiksanic amma atulirtautitsilutik ullumi aanniarnanginnilirinirmut ikajurutiksanic. Takkaa kiinaujait aturtuksait aqqiksuiqiarnirmut, piusititsiarnirmut qanuingsiarsuarnirmut ikajurutiksanic, qimirugiaqanirmik aanniarnanginnilirinirmut piliriangujunik amma ikajurutiksanic.

Kiinaujait atuinnaaruqtitausimajut AHTF,kunnut, sivullirpaami parnaktaulaursimajut katimarjuarniaqatillugit nunaqaqqaqsimajut nalunaikkutaqatukkut (south of the 60th parallel), turaangagasuartitaulaursimajut Kanataup gavamakkungita-aviktursimaniagullu Kanataup gavamangita- ukiurtartumilu gavamait amma nunaqaqqaqsimajut nunalingit saqqititsigasuaqullugit nutaanik pilirigutiksanic amma atulirtautitsilutik ullumi aanniarnanginnilirinirmut ikajurutiksanic, ikajuruallagumallugit ikajurtaujariaqatut nunaqaqqaqsimajut. Tamakkua piliriangujut kajusititaulartut AHTF,kutigut pingasuilingajuni: sungiutivallianirmut, Adaptation (\$80-milian), katitirivallianirmut, Integration (\$80-milian), amma tamainnuangajunut kanatamiunut, Pan-Canadian (\$40-milian). Kiinaujait saqqitausimajut turaangatillugit 2010,mut.

Kanatami Inuit Tapiriikkut piliriqatiqaqsimajut taakkuninga nunaqaqqaqsimajunuangajunik aanniarnanginnilirinirmut kiinaujaqaqtitsivattunik, ikajursisimajut amma kajusititsiqatauqattarsimajut piliriqatiqatsiarnikkut nunaliit aviktursimaningitigut. Turaagarilaurtanga aqqiksuiinnikkut piusigiarutaugajartunik aanniarnilirinirmut maligarmik, piliriangujunik amma ikajurutiksanic atuutiqatsiarajartunik amma kiujjutaulutik Inuit kinnguumajanginnut. Inuit Tapiriit Kanatami saqqititsilaurmijut tusaraksanic Inuit amma tuukkua AHTF miksaanuangajunik atuinnaaruqtitaullutillu namutuinnaq 2008-2009,mi.

Kiinaujaqaqtitaullutik taakkununga AHTF,kunnut, Inuit AHTF,kutigut Parnaijingit katimajuijut, Inuit AHTF Working Group pilirigiasilartut 2006,mi, marruunni (2) arraaguunni pilirijuksaullutik, amma katimajiqarsutik tisamanit (4) nunaliit aviktursimaningitigut aqqiumatitsijiujunik (Regional Engagement Coordinators (recs)) pilirillutillu nunataarsimanikkut katujjiqatigiingujutigut amma taanna AHTF,kunnut aqqiumatitsijinga Kanatami Inuit tapiriikkut aanniarnanginniliriviagut pinasuqataulluni. Taimali kanatalimaamuangajunit kiinaujanit atuinnaqarunnarniarutik, taakkua AHTF,kunnut parnainirmut katimajingit kiggarturtiqariaqalartut ukunanggaartunik, Inuit Tuttarvingat Kanatami nunaqaqqaqsimajut aanniarnanginnilirinirmut katujjiqatigiinganit amma Pauktuutikkunnit, Kanatami Inuit Arnaait Katujjiqatigiinginnit.

Inuit Tapiriit Kanatami pinasuqaqtiqaqsimajut AHTF,kut aviktursimajutigut aqqiumatitsijinginnik aqqiksuiullutik tisamanik (4) tuksirautausimajunik atursugu kikkutuinnarnualingajuk kanatami, Pan Canadian Envelope. Tamanna arsurulaurninga aqqiksuiutillugit inuit tukisirarutaulaurmat kiinaujanik \$5-milianik.

Nunaliit aviktursimaningitigut aqqiumatitsijiujut ilauqattarnirsammariusimalirtut aanniarnanginnilirinirmut maligaksaliurnikkut amma nunaliit aviktursimaningitigut nunalinnilu piliriqataunikkut. Tamakkua

kajusititaunginnarningitigut amma asingita piliriangujut ikajurutiksailu aaqkiksurtavulliajut Inuit isumagijangit, kinnguumajangit pijjutigillugit. Inuit ilauqattartut aaqkisuinikkut qanuingitsiarasuarnirmut pilirijusiksamik piliritillugit Inuit kinnguumajangit pijjutigillugit, amma ikajurtut maligaksaliurnikkut inunnianganiartunik pinasuaqatiqalutik inunnik.

TUKISIAQATIGITTUT

Inuit Tapiriit Kanatami, Kanatami inunnut katujjiqatigiilluni, ikpigijaqaqsimmata piliriqatiqaqtuhsaugiaq Tukisiaqatigittut,nnik pijjutiaqaqsutik saqqititsigiaqanirmik qaujigiariviksanik ukiurtartumi silaup asijjirpallianianut qaujisartillugit, piliriaqaqtillugillu Kanatami maligaksanik amma sungiutivalliagutiksanic pilirijusiksanic, ikajurutaujuksauniartillugit Inuit nunanginni, aviktursimajutigut, Kanatami amma silarjuami.

Pinasuaqatiqarumaniq amma piliriqatiqarumaniq inunnik qaujisarnilirinikkut turaagariqqaartanga Tukisiaqatigittut,kut. Inuit Tapiriit Kanatami pimmariuvut ikpigusugiaqamata taanna aturtautsiaraluarmangaat. Piliriqatigiinnikkut katutilutik tauqsiiqatigiinnikku qaujisarninik, parnavallianikkullu, pijjutiqalutillu parnainirmik, ilinniarnirmik qaritaulirinirmik Inuit Tapiriit Kanatami ikajurtillugit Inuit ilautitauningitigut qanulimaaq piliriningitigut taakkua tukisiaqatigittut,kut. Taakkua Tukisiaqatigittut,amma Inuit Tapiriit Kanatami ikajurpattut, ajjigijaugittunik qaujijajaujunik saqqitirinikkut amma atangirsinikkut avatilirinirmik ilinniarutaugajartunik kingunittinni qaujisartiujuksanut (piqasiutilugit Inuit) ullumi sukkajukkut kinnguumajauulliriltillugit piliriqataullattaarunnaqulluta Kanataup ukiurtartuami kamatsiarnirmut.

Vivuari 2008,mi, Inuit Tapiriit Kanatami qaujisarnilirinirmut ikajurtimmarik katimaqataulaurtuq RMC,kunnut aatuvuami. Katimatillugit qimirrulaurtillugit piliriangujunik, isumaalugijaujuq uqausirijaulaurtuq saqqijaartuqanginninganik Inuit qaujisarnilirinirmut aulatsinirmut katimajinginnik, Inuit Research Management Committee membership. Katimatillugit Inuit Tapiriit Kanatami katimajingit Juuni 2008,mi Mariina Piasuti, Marina Biasutti (aulatsijimmarik avatilirinirmut Nunatsiavut Gavamakkunginni) tikkuartaulaurtuq tavvunga iliniartillugu.

Inuit Tapiriit Kanatami angajuqqaangan iksivaqatauvattuq tisamanut Inuit iksivautaqaqvinginnut taakkua Tukisiaqatigittut,kut katimajinginni. Mrs. Simon katimaqataulaurtuq Marji 2008,mi kiggartursuni nunaliit aviktursimaninginnik qaujisarnilirinirmut amma katimajit katillugit ukiurtartumi; tuksiralaurtuq taakkua Tukisiaqatigittut,kut piniarnirtaaqullugit tusaumatitsiqattariaq Inuit Tapiriit Kanatami tusaumautilirinirmut angajuqqaangannik pijjutigilugit tusagaksalianguvattunik tuksirarniuvattuq; amma kiinaujanik tuksirarsuni arraagutamaarsiutinik Inuit qaujisarnilirijingita Inuit Research Advisor (IRA) katimautigiqattarajartanginnik katillattaarlutik. Taakkua Inuit qaujisarnilirijiaqput tamainni tisamani Inuit nunataarsimaningitigut aviktursimajuni amma kiinaujaqaqtavattut ilanginnik taakkununga Tukisiaqatigittut,kunnut nasivikkunnut amma ukiurtartumi surujunnartulirijikkunnut, Northern Contaminants Program (NCP).

Inuit qaujisarnilirijingit saqqitaulaurtut kajusititsiqullugit qaujisarniugiaqaqtunik Inuit nunanginni aviktursimajuni pijjutiqalutik surujunnartunik/attanartunik avatittinnut, silaullu asijjirpallianianik amma Inuit ilaugiaqaninginnik qaujisaqataunikkut pimmariummat nunalinginni. Tavvani katimanirmi uqausiqalaurtut marruunnik (2) parnainirmut katimajiqariaqaninginnik. Mrs. Simon siviliurisimajuq Inuit piliriqataujariaqanirmut katimajinginnut, Inuit Partnership Committee (IPC). Turaagaqaqtut taakkua katimajujut ikpigusutsiariaqanirmik taakkununga Inuit Research Advisor (IRA),kunnit pinasuaqatiqaninga kajusitsiarmangaaqamma atuutiqatsiarmangaat tamainnut inunnut amma asinginnut tavgangit ikajurtaujumajunut piliriangujunit.

Ikajurtaullutik kiinaujatigut taakkununga Tukisiaqatigittut,kunnut amma NCP,kunnut Inuit Tapiriit Kanatami parnailaurtut katimaqataugajarninginnik 50 saniani Inuit katimarjuarniqaqtillugit silarjuami silaup asijjirpallianianik 2008,mi. Ilaulirpalliatuinnarninga amma saqqijaarpalliatuinnarninga Inuit ukiurtartuq asijjirpallialirtillugu ikajurtummariulaurpuq arraagutamaarsiutimik katimarjuarniqaqtillugit qaujisarnilirinirmik amma inunnuanganirsanirsanic qaujisarnilirinirmut nunaliit iluani uqausiqarunnalaurmata. Amisuutilugit

Inuit katimaqataujut ukiurtartup asijjirpallianianut piviksaqarutaunirsauvalliajuq inunnut qaujisartulirinirmut qaujimajarnik tauqsiiqattautigiaq.

Pigiartitausimajut Kanatami Inuit tapiriikkunginnut amma ikajursijausimallutik Inuit qaujisarnilirijinginnut tamarmik, takkua qaujisarnilirijikkut qimirulaurtut arsururutaunijunik piliriaksatigut. Taakkunuunatigut piliriqatiqaqsutik qaujisarnilirijinik, titiraqtaujut tusartitsigutiksait nalunaijailaurtut kajusitsiarsimajunik piliriangujunik amma aaqkisuigutaunasuurtunik amma atuliqujivungaarutiliavinirmik turaangallutik akaunirpaugiartunik saqqititsigasuarutaugiaq unursititsigiarnirmut ilaugunnarnirmik, piusititsigiarnirmullu qaujisarnikmi nunalittigut, amma piusititsigiarnikkut qaujisarnikkut piliriqatigiigiaqaninganik qaujisarnilirijujut.

SURUSIIT MAKKUTTUILLU

Araagugijattinni arsururnaqtukalauraluartillugu iqqanaijartikiksarniq qiturngiurtulirinirmut pilirigajartumik pijjutigillugi, Inuit Tapiriit Kanatami sulii piliriqatauqattartut saqqiumatitsigiaq isumaalugutaunijunik tamakkununga. Inuit Tapiriit Kanatami iksivautaqaqtut allanut, inunnut, allangajunullu aaqqiumatitsinirmut katimajirusinut Kanatami surusilirijit katimajinginnut, First Nations, Inuit and Métis Liason Committee of the Canadian Pediatric Society, amma piliriqataujut parnainirmut pingajugilirtangani, 3rd silarjuami katimarjuarnirigumaartanganut nunaqaqqaqsimajut surusingita qanunginningit pijjutigilugit marjimi, alpukurkimi, niu maksikumi. Saniani 300 surusirnik ikajurtiujut amma qaujisartiujut pinasuaqatiqaqpattut nunaqaqqaqsimajut surusinginnik amma ilagiinik katimaqataulaurtut. Amma uqalimajiqataulaurtut angajuqqaq Mary Simon pijjutiqqsuni inunnik makkuttunik.

INUIT TUPAAKINNIRMIK IKULLAUMITITSINIRMUT PILIRIJJUSINGA

Nakataulaurtillugit kiinaujait turaangajut allanut inunnullu siggaliartuluartailinirmut kamagutaujut Sitipiri 2006,mi, Inuit Tapiriit Kanatami katiqatiqaqsimalirtut Kanatami aanniarnanginnilirijjuakkut angajuqqaanganni, allanut inunnullu aanniarnanginnilirivimmik pijjutiqqsuni isumaalugutaunijunik kiinaujait nakatirtauninginnik.

Kinguniagut, Inuit Tapiriit Kanatami kiinaujanik tunisijaulaurtut aaqkisuigutiginiartanginnik Inuit siggaliartuluarpanninganut pilirijusinganut tunijauniartillugu Kanatami Inuit aanniarnilirinirmut katimajinginnut isumaliurutiginiartilluniuk kingullirpaami.

Inuit siggaliartuluarnirmik ikullaumititsinasuarnirmut pinasuurtut, Inuit Tobacco Network (ITN), taijauniqalirtut Kanatami Inuit siggaliartuluartailinirmut katimajingit, National Inuit Tobacco Task Group (NITTC) katiqatiqalaurtut kiggarturtiummijumik aviktursimajunit, inummik inutuqamik, amma Kanatami allanut inunnullu aanniarnanginnilirivianik pijjutiqqsutik kajusititsivalliagiaqalirnikmik aaqkisuksauvallianiata pilirijjusiksaup.

Tupaakiluartailinirmut pilirivijuq Kanataup gavamakkungita aanniarnanginnilirijikkunginni aulatsivattut tupaakiluartailinirmut kiinaujanik. Inuit Tapiriit Kanatami pinasuaqatiqaqpattut taakkuninga aaqkisuillutik tuksirautaujunik kiinaujanik aturtaugajartunik pilirinirmut pilirijjusiksanic inunnut amma taakkununga NITTC, kunnut katiqatiqaqsutik siggaliartuluartailinirmut pinasuurtinik pigialirtillugu Marji 2009, tusaumatitautsiurumallutik amma parnaisimatsiarumallutik tuksirautauniartumik.

NUNAQAQQAQSIMAJUT TIMIKKUT SUKAQALUARNIRMUT IKAJURUTIKSANGIT

2008-2009, mi pijaksaqanirpaujaalaursimavut amma kajusititsisiarniqpauquujllutik piliriaksanik arraaguusimajunit pijutigillugi nunaqaqqaqsimajut timikkut sukaqaluarnirmut ikajurtaujutiksangit, Aboriginal Diabetes Initiative (ADI). Piliriaksaulaurtut ukua ilangit, ilinniarniq, katimaqatauniq, Inuit timikkut sukaqaluarnirmut tusaumautingata Inuit Diabetes Network (IDN), kut nalunaikkutanganik saqqititsiniq, Inuit timikkut sukaqaluarnilirijingit katimallutik, amma tunisilaurtut timikkut sukaqaluarnilirinirmut pilirijutiksanic kiinaujakkannirnik nutaanik turaangajunik 2010, mut.

Sitamaujurtut (8) Nunatsiavut arnait ilinniariilaurtut nunaqaqqaqsimajut sukaqaluarninganut ilinniartut nunalinni ilinniartitautillugit Goose Baymi, Niuvaunlaanmi, Julai 2009, mi.

Inuit Tapiriit Kanatami pinasuaqatiqaqsutik nunaqaqqaqsimajut timikkut sukaqaluarnilirijinginnik katimaqataulaurput Kanatami nunaqaqqaqsimajut timikkut sukaqaluarnilirinirmut katimarjuarniqaqtillugit saqqititsijuqalaursunilu nalunaikkutanganik Inuit timikkut sukaqaluarnilirijiujut. Taanna nalunaikkutaq saqqijaartitsigutaugiarsimajuq Inuit iliqqusinganik amma upigininganik: qijaujaqtut ilisartaullutik Inuttitut; qulliq (ursumut ikumaqut) atatillugit pijutingit; iqaluk, niqigijaularpattut; amma inuksuk tammariikkutik. Inuit timikkut sukaqaluarnirmut tukisitsigasarutigijangit tuniuqqartausimajut inunnut nunalinni.

Inuit kiggarturtiqatsialaurtut tullirilirtanganik silarjuarmiut katimarjuarutiqaqtillugit nunaqaqqaqsimajut timikkut sukaqaluarninganik, 2nd International Diabetes in Indigenous Peoples Forum. Inuit timikkut sukaqaluarnirmut pilirijingit katimaqataulaurtut ilautillugit Nunatsiavummi aanniasiutiit ikajulaurtunik Inuit aanniarnilirinikkut killisiniartauninganik, amma inunnik katajjartiqaqtaurtuq. Inuit timikkut sukaqaluarnilirinirmut iksivautaq, Looee Arreak uqalimajiuqatiqalaurtuq Inuit Tapiriit Kanatami timikkut sukaqaluarnilirinirmik aaqqiumatitsijinganik, Looee Okalik pijutiqaqtillugit inuttitut timikkut sukaqaluarnirmik tukisigiartitsijutimik qillirtumik saqqitausimajumik Nunavut Tunngavikkunginnut, amma sipisikkunnut Iqalunni. Inuit Tapiriit Kanatami uqalimajiuqatiqalaurmijut lottaamik, Dr. Grace Egeland silattursarvianit McGill, nunaqaqqaqsimajut niqitsiavalirinirmut amma avatilirinirmut ilinniarvinganik, Centre for Indigenous Peoples' Nutrition and Environment (CINE) pijutiqaqsutik qanuingitsiarasuarnirmut tukisigiartutiksanic kamagijaujunik Pannirtuumi, Nunavummi.

Takkua Inuit timikkut sukaqaluarnilirinirmut katimajingit katimaniqalaurmijut arraagutamaarsiummik Pannirtuumi, Nunavummi Vivuari 2009, mi, taikanilu tauqsiiqatigiinniqalaurtut timikkut sukaqaluarnirmut piliriavalliajamita miksaanut pilirijunik amma asinginnik pinasuaqataujunik. Amma aaqiksulaurtut sivullijauqujamenik, arsururnartunik amma qanuiluuriaqanialirmangaarmik katimallutik ulluunnii marruunni., Liz Gordon, Inuvialuit katujjiqatigiinginningartuq nutaangulluni iksivautaulisarpuq Inuit timikkut sukaqaluarnilirinirmut katimajinginnut katimalaalirillutillu inuuvimmi.

Inuit timikkut sukaqaluarnilirinirmut katimajingita katimatitsijinga amma Inuit Tapiriit Kanatami timikkut sukaqaluarniliniqinirmut aaqqiumatitsijinga katimaqataulaurtuuk Kanatami nunaqaqqaqsimajut timikkut sukaqaluarnilirinirmut tallimarilirtanganik (5) katimarjuarniqaqtillugit. Katimanirjuanga taijauniqalaurtuq, Restoring Balance. Katimalaurtut Marji 2009, mi Aatuvuami. Allanut amma inunnut aanniarnanginnilirinirmut pilirivangiingartut gavamatuqakkunnit ikajulaurtut pingasunut katimagutaujunnartunik. Inuit Tapiriit Kanatami uqalimajiuqatiqalaurtut allait katujjiqatigiirjuanginnit amma allanut inunnullu aanniarnaviliriliriikkunginningaartunik. Kanataup gavamakkunginnit aanniarnanginnilirinirmut minista Leona Aglukkaq uqalimajimmarigijaulaurtuq katimaniq pigialirtillugu.

AANNIARNANGINNILIRIVIMMI IQNAIJARTIIT

Inuit Tapiriit Kanatami piniarniqaput piusigiartitsinasuaruaq inunnut aanniarnanginnilirinikkut iqqanaijartiariaqanirmik parnaigiq amma aaqkisuigiq tukisigiarutiksaniq pijjutiqalutik iqqanaijartiariaqaninganik aanniarnanginnilirinirmut Inuit. Inuit Tapiriit Kanatami kajusititsinginnarput piliriqatiqatsiariaqanirmik timiujunik, ilinniarviujunik amma asinginnik pimmaruujunik piliriqatauvattunik, ikajurumallugit Inuit aanniarnanginnilirinirmut iqqanaijartiariaqanirmut pijjutigijanginnut.

Inuit Tapiriit Kanatami pinasuarsimajummariuvut arraaguulaurtumi, pinasuaqatiqarasuarsutik Kanataup gavamakkunginnik pijjutiqasutik nunaqaqqaqsimajunuangajut aanniarnanginnilirinirmut iqqanaijarnilirinirmut piliriangujutigut, Aboriginal Health Human Resources Initiative (AHHRI) katutillugu qaujisartaujumik amma qimirrunirmut katimajingita katimanirivattanginnik amma AHHRI allanut amma inunnut ikajurnirmut katimajingit katimanirigiqaqatginnik ikajursilutik qimirrunirnik amma nutaulirtitaugiaqaninganik piliriarijaujuup.

Kiinaujait tukisiraqtausimajut malitsugit AHHRI, kut aaqkigsigutaniartunik inunnut qanuingitsiarasuarnilirinirmut iqqanaijartilirinirmut katimajuijunik, Inuit HHR Technical Working Group aaqkisuigajartillugit inunnuangalutik iqqanaijarnilirinirmut pilirijusiksamiq aturtaugajartumik parnaktauvalliajunut iluqqartaulutik. Kuujuami Inuit aanniarnanginnilirinirmut katimarjuarniqatillugit tilisilaurtut aaqkisuivalliajuksaunirmik tukisirautesamiq kiinujanik amma maligutaulutik nunaliit aviktursimaningitigut niriugijaujunik. Sivullirpaami katimajutiqaalurtut Inuit qanuingitsiarasuarnilirinirmut iqqanaijarnilirinianut pilirijusiksamiq uqaalautikkut, Nuvipiri 2008, mi. Titiraqsimajut qimirrujaulaurput ikajurutaujumallutik aanniarnanginnilirinikkut iqqanaijartilirinirmut turaangajunik pilirijunut. Katimalaurtut Aatuvuami Januari, 2009, mi qimirrullutik titiraqtausimajunik amma aaqkisuullutik inunnuanganirsanik tunngaviksaniq. Pilirijusiksaup parnaktauvalliaqiaqaninga amma piliriaksait kajusinginnalangajuq arraaguginiartattinni.

ISUMAKKUT ARSURURUTIQANIQ

Isumakkut arsururutiqanirmut piliriangujut kajusinginnalaurput 2008, mi. Isumaliurutaulaurtillugit 2007, mi Alianait piliriaksanut parnaksimajangit, Alianait Strategic Action Plan, Inuit isumakkut arsururutilinnut katimajingit katilaurtut Tisipiri 2008, mi uqausiqaqpalliagumalirsutik qanuuluurtuksauniarmangaarmik.

Piliriqatigiinni nutaq aaqqilaurtuq, Inuit Tapiriit Kanatami qaqiujaulaurmata piliriqataujuksaugiaq isumakkut arsururutiqanirmut amma imialummut/asinginnullu ajuritiqanirmut ikajurutiksaniq piliriaksatigut. Tamanna kajusigiallagutaulaurtuq Kanatami Inuit aanniarnannilirinirmut katimajinginnut katimatitsigumallutik ilakkut isumakkut arsururutiqanirmut katimaqatautillugit Inuit isumakkut arsururtulirinirmut katimajinginnik uqausiqalaarlutik pilirijusiksaliurniugajartumik isumakkut ajurutiqanikkut arsururtunut ikajurutiksanut. Qaiqujulutik katimaqataumajunut angajuqqaangujuutinik takkunangat Kanatami isumakkut arsururutiqatulinirmut kamisakkunnit amma Kanatami imialummut/asinginnullu ikajurutiksaliirjinit, Canadian Centre on Substance Abuse.

Inuit Tapiriit Kanatami sulit piliriqatiqaput Inuit nunalinginnik aviktursimajutigut, Kanatami Inuit aanniarnanginnilirinirmut katimajinginnik amma alianaikkunnik nalunaijaillutik inunnuanganirsanik kinngumajangujunik ikajurutiksaniq amma akausititsigiarnirmut imialummut/asinginnullu arsururutiqatunut amma isumakkut arsururutiqatunut ikajurutiksaliurnikkut amma piliriaksatigut. Piluartumik, Inuit Tapiriit Kanatami katimaqatiqatqattarsimajut nunaliit aviktursimaningitigut nunataarsimajuni katujjiqatigiingitigut isumakkut arsururutiqanirmut pilirijuijunik. Tamakkua katimaniulaurtut pijjutiqalaurtut sanngilirtitsigiaruaqanirmik isumakkut arsururutiqatpanirmut pijjutiqalutik piliriqatigiigiqanirmik, isumagijaujunillu saqqitirilutik, ikajursiqasiutilutillu inunnuangajut isumakkut arsururutiqatpattunut pijjutaujut ikajurutiksait kajusititaugiaqullugit amma saqqititsiqullugit akuniujumut turaangajumik piliriqatigiinniugajartumik.

SILAUP ASIJJIRPALLIANINGA

Inuit Kanatami akturtauqasiutiqaarput tamatumunga, silarjuaq uqquusivallialirtillugu silarjualimaami uqausiuniqpauqataulluni.

Silaup asijjirpallianinga aktuininga amma sungiutijauvalliagiaqaniga Inuit nunanginni pimmarialuutitauvuq amma qanuq, silarjuamiungulluta nunarjuamiungujugut kiujunnariaqanivut amma kamagunnariaqanivut aktuiniqamat ilunnainik - ullumi, amma sivuniksamat turaangajunik. Sungiutigunnarsigiaqaniq pimmaritutausimanirpaulirpuq inunnut taimanganit ullumi.

2008 aturtillugit, Inuit Tapiriit Kanatami angajuqqaangan Mary Simon pinasuaqataummarilaurpuq uqalimagutiqaqsuni silaup asijjirpallianianut akturtauninganik amma sungiutivalliagiaqaninganik Inuit nunanginni katimatillugit tajaujumi (Climate and Law; Electricity and Climate Change). Uqalimanikkut Inuit uqausiqaqattalartut sivuliurtiqariaqaninginnik tamainnuangajunik, pilirijusiqariaqaninginnik katutilutik silaup asijjirpallianianut akturtaunirmut pilirijunik, amma qaujisariaqanirmik kaarpanmut akiliutiksanut maligalirinirmik tukisinatsiaqullugit amma atulirtaujunnatsiaqullugit. Inuit ikpinnialirmata silaup asijjirpallianianit ullutamaat amma arsuruqataujut “silarjuap uqquusivallianianik sukkailititsiqataunasuaruaq”.

Allanut inunlullu anniarnaviliriviagut kanavamakuqakkutgut saqqitksilartut nutaanut tajajunut: The Climate Change and Health Adaptation in Northern First Nations and Inuit Communities, Silaup Asijjirpallianinga amma Qanuingitsiasuarunirkut Sungiutivallianinga Ukiurtatumiut Allait amma Inuit Nunanginni. Taakkua turaangajut aqqiksuiqutaugiaq Inuit nunanginni qaujisarnikkut piliriaksanik ikajurutauniarlutik akanaarnirsanik qanuingitsiasuarunikkut (timikkut, imakkut arsurunikkut, ikpinniarnikkut amma ukpirnikkut), amma sungiutigasuariaqanirmut pilirijusiksanic silaup asijjirpallianinga pijjutigillugu.

Arraaguulartuni, qaujisarniliriniq inunnut kajusititaugiallatsimavuq - qaujisatuinnarpalartut Inuit miksaanut, qaujisarsutik inunnik, amma qaujisarunnarsijut Inuit namminiq. Inuit sivuliurititautillugit pimmarijunik isumaalugutigijajunik nunaliujuni aturluta, namminiq qaujisarunnarpugut amma aqqiksuluta sungiutigasuariaqanirmut parnagaksanic amma iliqqusittinnut akaunaartunik.

Inuit Tapiriit Kanatami piniarniaqaput pinasuqatiqariaq asinginnik timiujunik suurli Kanataup gavamakkungita aanniarnanginnilirijjuakkunginnik pijjutiqalutik pimmarioninganic tukisititsigiarasuariaqaniup silaup asijjirpallianiata miksaanut amma qanuingitsiasuarunikkut aktuiniqaninganic, amma tukisititsigiarasuarnikkut kiinaujait atuinnaujut ikajurutiksait inunnik nunalinni turaagaksaminut piliritigilugit miksaanut.

Tukisititsigasarutigijanginnut ilagijautillugit, Inuit Tapiriit Kanatami parnailartut katimanirmik tajajulluni nunalinni qaujisarniq amma silaup asijjirpallianianut katimaniq, Community Based Research and Climate Change Forum, katimallutik Januari 13-14, 2009, mi Aatuvuami. Tavvani katimanirmi katimaqataulaurput 40 Inuit nunanginnit, katujjiqatigiinit, silattursarvinni amma gavamakkut qaujisartingit, kiggarturtullu timiujunik amma kiinaujaqatitsijunit piliriangujunit, katimajjutiqariartursimallutik Inuit pijjutigijanginnik silaup asijjirpallianiata miksaanut ama qanuingitsiasuarunilirinirmut qaujisarnilirinirmik.

Silarjuamiut katimanirjuaningagut isumaliurutiqarumaarniarsimajut amma isumaksarsurutiqalutik pilirijutiksanic amma ikajukkannirutiksanic Inuit nunanginni uvvaluunniit ilaugunnautiksanginnik qaujisarnikkut piliriaksatigut, parnainikkut, kiinaujanik tuksirarnikkut, amma piliriqatiansaulirnikkut Inuit nunalinginnik, katujjiqatigiinik amma aviktursimajutigut/kanatamilu timiujunik pijjutiqalutik silaup asijjirpallianianik qaujisariaqanirmik.

Kanatami Inuit silaup asijjirpallianianik pilirinirmut katimajujut, National Inuit Climate Change Committee (NICCC) saqqitaularsimajut ukiaksaangani 2008 amma sivullirpaami katimaniqalarsimajut Januari 2009, mi Aatuvuami. Taakkua Inuit katimajingit katimajiqartut tisamanit nunataarsimanikkut katujjiqatigiinit, amma nalagiartuqarunnartuq silarjuami Inuit katujjiqatigiinginnit, Pauktuutikkunnit,

Kanatami Nunaqaqaaqsimajut Aanniarnanginnilirinirmut Katujjiqatigiinginnit, Nasivikkunnit, amma qaiqujauvattut Kanatami Inuit Makkuttut Katimajirjuanginningartumik.

Katimajiujuut nipigijaujut inulimanut pijjutiqaqalutik silaup asijjirpallianianut akturtauvallianinginnik, aaqqiiksuvalliaqanirmik amma sungiutivalliaqanirmut isumaalugutaujunik, amma saqqitirilutik atulivungaaqujaujunik inunnu turaangajunik aaqqiiksuvallianiugajartumut amma atulirtitautitsivallianirmut parnaktajunik, pilirijusunik, ma sivulliujujauqujaujunik amma piliriaksanik, amma pilirijusiksanut ikajursilutik isumaliuqataunikkut pijjutiqaqtunut silaup asijjirpallianianut piliriaksanik. Kanatami Inuit silalirinirmut katimajingit katimaniqalaurtut Goose Baymi, Lapatuami.

ATTANARTUT

Tusagaksatsiavaqaqtuugaluaq ilangagut tusaraksani, tamakkua attanartut avatimut uqausirijauluaqpalaurtut Kanatami Inuit Tapiriikkunnut amma Silarjuami Inuit Katujjiqatigiinginnut silamut surugutigijaujut ukiurtartumut atiliurutigijaulaursimallutik katimarjuartillugit Staakulmi, 2001, mi Stockholm Convention, ikullaumisimalirmata ukiurtartumi. Tamanna kajusitsiarsimajuq atursutik ajjiungittumik amma kajusititsiarunnarnirmut piliriqatigiinnirsaugajarnirmut pinasuaqatigalutik ukiurtartumi attanartulirijikkunnik, Northern Contaminants Program (NCP). Taakkua ukikurtartumi attartulirijikkut, NCP arraaguni 15, ni piliriaqaqsimalirtut silarjuami suqqujainasuarnikkut amma qaujisarnikkut amma aaqqiiksuvallianikkut piliriqatigatqutsaunirmik ukiurtartumi nunaqaqaaqsimajut katujjiqatigiinginnik. Inuit Tapiriit Kanatami katimajiuqatauqattarsimajut ikajursutik tusaumaqatigiitsiarnikkut amma ilisainikkut inunnik amma asinginnik ukiurtartumunuk qaujisarniup miksaanut amma ukiurtartuup akturtauninganut attanartunut pijjutiqaqsutik.

Uggunaraluarpuq, tusarningittunik tusagaksaqamimmat uuminga, ukiurtartumi suli amisunik attanartuqaurmat sururnartunik avatimut. Qaujisartimmariit arsurunaqtukkuurutiqaqput qaujisarasuarsutik qanutigit attanartuqamangaat ukiurtartumi murkuri Mercury suurlu uuttuutigilugu. Amma, nutaat surunnartut attanartut uqausirijauqasiutisimajut staakulmi katimarjuartillugit angirutausimajutigut unursivalliammata ukiurtartumi.

Uqausiqaqpanniq Inuit qanulimaaq qanuinningigut akturtauvallianingannik pituinnaungillivalliasimajuq. Inuit Tapiriit Kanatami pinasuaqatigatqutsutik aviktursimajutigut Inuit katujjiqatigilimaanginnik, parnaisimajut amma qimirrusimallutik tusaumagutilimaatsianik amma Inuit qanuinningigita miksaanuangajut pijjutigilugit. Tamakkuninga kamaniarpata, Inuit Tapiriit Kanatami piliriqataujariaqaninga pimmarialuuvuq aaqqumatitsiqataunikkut amma pinasuaqataunikkut qaujisarnilirinirmut piliriangujunik suurlu ukuninga, ukiurtartumunut silarjuami arraagugijaujumut pilirijunik, NCP International Polar Year (IPY), ukiurtartumi nunalirinirmut/uumajulirinirmut pilirijunik, Northern Ecosystem Initiative (NEI), ArcticNet, kunnik amma nasivikkunnik piliriningitigut Inuit qanuinninginnik amma asijjirpallianianik avatitta.

QAUJISARNILIRINIQ/SUQQUIJAINIQ

Airili 2008, mi Inuit Tapiriit Kanatami aaqqumatitsilaurtut Inuit qanuingsiarsuarnirmut amma avatilirinirmut qaujisarnirmik katimarjuarnilaurtumik Aatuvaami. Pijjutiqaqalaurtut qaujisarnirmut katimanikkut katiqullugit Inuit katujjiqatigiingit, silattursarvimmit amma gavamakkunni qaujisartiujut, amma kiggarturitiit timiujunit amma kiinaujait piliriaksanut uqausirijaugiaqaninginnik amma uqausiqaqullugit isumaalugutigijanginnik pijjutiqaqsutik Inuit qanuingsiarsuarninganut amma avatilirinirmut qaujisarnirmik. Kingullirpaarsiutiit tusarutiksait titiraqtausimavut amma atuinnaujut Kanatami Inuit tapiriikkunginnit.

Ukua tavva turaagarilaurtangit inunnu katimatillugit:

- Nalunajainiq qaujisarnikkut sivulliujujauqujaujunik turaangalutik qanuingsiarsuarnirmut amma avatilirinirmut qaujisarnirmut ajjiingittunik katujjiqatigiini/kikkutuinnarnit.

- Piusigiartitsiniq tusaumautininginnik Inuit nunalingita, ajjigiingittut katujjiqatigiit amma Kanatami amma aviktursimajutigut qaujisarnilirinirmut tumiujut.
- Kajusititsiniq katimagutiqanirmik ukuninga: tulurtautaujut qanuingitsiarasuarnirmut amma avatilirinirmut qaujisarnikkut, kiinaujanik saqqititsigiaqanikkut, maligarnut amma katirsursimajunik tukisigiaviksanic katirsuinikkut, amma akuniujumut turaangagajartunik piliriaqaqpalliagunnarnirmut parnainirmut.
- Katimaqatauqattartuksauniq aaqqiksuivalliatillugit ikajurlutik ukiurtartumi qaujisarniusimajut miksaanut, Arctic Research Legacy.

Juuni 2008,mi, Inuit Tapiriit Kanatami katimajingit isumaliurutiqalaurput aanniarnanginnilirinirmut amma avatilirinirmut pilirijjusiksanic parnaituksaugiaq. Taakkunani pilirijjusiksanic nalunaijaqtausimavut pingasuujurtut (6) piliriqatigiittuksait timiujut/katimajujut ilagiutilugit Inuit Tapiriit Kanatami qaujisarnilirijingit. Inuit Tapiriit Kanatami qaujisarnilirijingit ikajurpattut qaujisartaungialinnik saqqititsinikkut amma tukisigiaviksanic Inuit ukiurtartumik qaujisarnirmut tunngavinganut amma piliriqataummarippattut taakkuningatsainnaq atauqsikkut kamaqijauttailititsillutik amma qaujisarniq pilirinirlu nunalinni kamaqijauqunagu amisunut taannatsainnaq amma qaujisarniq aturlutik katitirinikkut amma tusaumaqatigiitsarnikkut qaujisartiillu amma ilinniartiujut silattursarvinni ajjigiingittuni amma qaujisarnirmut piliriangujutigut (suurlu ukiurtartumi sururnartulirijikkut/attanartulirijikkut amma silarjuami ukiurtartumut ukiurijautillugu pilirijunut).

Qaujisarnilirinirmut pinasuartiit kamaqijaksangit amisuuvut ajjigiingittut. Pijjutiaqqtut tukisititsigiaruaqanirmik ukiurtartumi/Inuit miksaanut qaujisarnirmut, saqqititsinikkullu inunnuanganirsanic qaujisarnirmut kinnguumajaujunik, amma atuliqujivungaarutiksaliurnimut amma tusaumatitsinikkut Inuit Tapiriit Kanatami katimajinginnik amma asinginnik timiujunik ukiurtartuut amma Inuit pilirianginnut kiinaujaqatitsivattunik amma ilinniarnirmuangajulirijunut, amma ikajurniaqqtut aaqqiksuiqiaqatillugit Inuit qaujimaqanginnik katirsuivimmu, Inuit Knowledge Centre amma Kanatami Inuit maligaksalirininirmut amma qaujisarnirmut katimajinginut (National Inuit Committee on Ethics and Research (NICER)).

Inuit Tapiriit Kanatami amma Inuit Tuttarvinga arsururutiqaqput aaqqiksuijuksaugiaq NICER,nik amma pilirijugajarlutik taakkununga katimajinut. Taakkua NICER,kut piliriqataugajartut aaqqiksuivalliatillugit qanuingitsiarasuarnirmut amma avatilirinirmut qaujisarniugunnartunik Kanataup ukiurtartuani, amma nalunaijailutik katitirigiaqanirmik qaujisartaulutik sivulliuqjauqjaujunik amma aaqqiigiarlutik tusaumaqatigiinnikkut piliriqatigiinniuvattumik amma kajusititsilutik qaujimanirnik atulititautitsigiaq. Taakkua NICER,kut katimajujut pinasuaqataummarikkajartut ikajurlutik Inuit ilautitaugiaqaninginnik amma iqqanaijarviquariaqaninginnik qaujisarnikkut amma qaujisarnirmut maligaksaliurnikkut aviktursimaniagut ukiurtartuup, Kanatami amma silarjuami. Iitaqsiniq Inuit ikpigusuqatauninginnik piusititsinirsaugiaqanirmut amma aaqqumatitsinirsaugiaqanirmut qaujisarnikmi amma kajusititauvallianinginnik pijjutigillugu, taakkua katimajujut aaqqiksuiqajartut kiujjuttaujunik nalunaijartausimajunuk Kanatami maligaksanut uqausiusimallutik amma maligaksanut amma parnaigiaqaninganic Inuit qanuuluurumammangaarmik ikajurnikkut.

QAUJISARNIQ AMMA KATIRSUINIQ TUKISIGIARVIKSANIK

Kiujjuttaullutik katirsuigiaqaniq tukisigiaviksanic aanniarnanginnilirijjuakkut Kanatami/Inuit Tapiriit Kanatami katimajingit, katimautiqaqsimajut pijjutiaqqtunik Inuit qanuingitsiarasuarnirmut/aanniarnanginnilirinirmut tukisigiaviksanic katirsuigiaqaniq amma tukisigiaviksalariniq. Inuit Tapiriit Kanatami ullumi pinasuaqatitaqput Kanataup gavamakkungita pinasuarvinginnik saqqitirivallianikkut qaujisarnitunik aanniarnanginnilirinirmut turaangajunik aviktursimajutigut inunnut, ukua piqasiutillugit nutarait tuqtsautigivanninginnik qaujisarniq, tuqugutavattunik amma qanutigiq inuqgunnartugijauningita miksaanut. Ullumi pinasuarpalliagivut qimirrunikkut inunnuanganirsanic qanuingitsiarnilirinirmut tukisigiaviksanic aaqqiksuiqartuksaunirmut tusaumaqattautinikkut piliriqatigiinni aturlugu.

Inuit Tapiriit Kanatami pinasuaqatiqaqput Inuit Tuttarvinganik amma aviktursimajutigut nunalinni inunnik pijjutiqaqsutik naasaisautitigut inunnut aanniarnanginnilirinirmut qaujisartillugit, Naasautit Inuit Health Statistics, kiinaujaqaqtitaullugit nunaqaqqaqsimajunuangajunik qanuingitsiarasuarnilirinirmut kiinaujanit. Taakkua piliriangujut saqqititsigasuarutauniartut akaunaarnirsanik amma sulinirsanik qanuingitsiaqasuarnirmut qausartausimajunik atuinnaqariaqamata Inuit katujjiqatigiingit amma nunalit amma aaqiksuiqatigiigiamata parnainikkut katirsuiniarlutik amma tauqsiiqatigiigutiqaniarlutik qanuingitsiarasuarnirmut tukisigiarviksanik Inuit nunalinginni aviktursimajuni.

UUMAJULIRINIRMUT ATTARNARTUMIITTUGIJAUJUNIK PIQUJAQ

Inuit Tapiriit Kanatami pinasuaqatiqaqput Kanatami katimajirjuanik uumajulirinirmut attarnartumiittugijaujunik pijjutiqaqsutik, National Aboriginal Council on Species at Risk (NACOSAR) ikajursinikkut inuvillumiumik kiggarturtiqanikkut Lauri Kaarpintur, Larry Carpenter. Inuit Tapiriit Kanatami katimajiqaqput ukununga, katimajit maligaksalirinirmut/parnainirmut, Council's Policy and Planning Committee, amma Kanatami allait katimajirjuangit, Kanatami nunaqaqqaqsimajut arnait katujjiqatigiingit, allangajut katimajirjuangit, amma allanik kiggarturiaq katimajingit. Katimaniit amma uqaalautikkut katimaniit kajusilaurtut 2008,mi taimaatsainnaq atursimajutitut arraaguni. 2008,mi katimajujut, Council katimatitsilaurtut taakkuninga uumajulirinirmut nungunniujarturijaujunik piqjarlirinirmut katimajingit nunaqaqqaqsimajut alivaksimi Vivuari 2009,mi. Inuit Tapiriit Kanatami aaqquimatitsilaurtut aviktursimajutigut Inuit katimaqataugajarninginnik, amma inunnianganirsanik katimajjutautitsigiq katimanikkut ikpigusunnirsaulutik Inuit isumaalugutigijanginnik amma atulirtauqujanginnik uumajulirinirmut attarnartumiittugijaujunik piqjarni, SARA.

Turaagaqalaurtut katimarjuarnirmik aaqiksuiqiaq isumangijaujunik taakkununga tallimanut (5) arraagunut qaujisarniriniartanginnut taakkuninga uumajulirinirmut nungunniujarturijaujunik piqjarnik, SARA pigiartitaulaurtunik arraagugivut aturtuqaulirtillungu piliriqatiqaqsutik Kanataup gavamakkunginni piqjaluarnirmut katimajinik avatilirinirmut amma kiinaujaruliurutiksalarinirmut kajusitsiarajartunik, Standing Committee on Environment and Sustainable Development pilirivalliajunik. Taakkuninga piqjarnik SARA qimirruiq kajusiniartuq 2009,mi. Inuit Tapiriit Kanatami parnailaartut uqausiksaminik taakkununga gavamaik maligaliurtinginnut katimajinut, Standing Committee mai 2009,mi. Inuit nunalit aviktursimaningitigut katujjiqatigiit parnailaarmijut uqausiksaminik.

Katimarjuartillugit, taakkua NACOSAR tunisilaurtut upigusugutinik/ilitaqsigutinik ikajuqsimamarittunut nunaqaqqaqsimajunut piliriqataunikkut piqjarmik, SARA amma uumajulirinikkut kamatsiarnikkut. Katimatillugit, ikajurtaullutik Nunavut Tunngavikkunnut, Kanatami Inuit Tapiriikkungit ikajulaurtut katimajirjuanik tuniuqqaitillugit upigusugutinik uumajursiurnirmut/mikigiarniarnirmullu katujjiqatigiinginnut qausuittumiut amma aujuittumiut, piliriaqaqsimaninginnut nunalinginni aulatsisiarnikkut tutunuk. Jaiiti aqiarut Jaypatee Akkeagok tunisijaulaurtuq ilitaqsigutimik kiggarturtillugu marruinik nunalinnik.

Inuit Tapiriit Kanatami piliriqataugivut taakkuninga piqjarnik, SARA, tusaumaqatigiinningagut Inuit Tapiriit Kanatami amma nunalit aviktursimaningitigut pijjutiqaqsutik piqjarmik amma uumajulirinirmut isumaalugutaujunik 2008 aturnilimangani, taakkualu Kanatami Inuit Tapiriikkut tusaumatitsisiaqattarsimajut nunalit aviktursimaningitigut kanatalimaamilu, amma Inuit Tapiriit Kanatami katimajingitigut.

UUMAJULIRINIRMUT ISUMALUGUTAUJUT

Nanuit

Uumajulirinikkut pijjutaulualaurtuq 2008,mi Nanuit. Uumajulirinikkut isumaalugutigijaularlaurtut pijjutiqatut nanurnik 2008,mi. Tamanna nanuliriniq aktuisimajuq tamainnik aviktursimajutigut isumaksarsiuurutaularialinni amma naukkut aulatauningit pijjutigillugit, nunalinni amma aviktursimajutigut, kanatami amma silarjuami

isumaalugutaulluni. Allaat aktuisimajuq maligatigut, pijunnautinik, maligarnik, katimanikkut, isumalirnikkut, avatilirinikkut, kiinaujaliurasuarnilirinikkut, katimaqatigiinnikkut, iliqqusikkut, qaujisarnikkut, amma uumajuit titiqaqtaugiaqaningitigut naukkut.

Inuit Tapiriit Kanatami ikajulaurtut Kanatami avatilirijirjuakkunnik amma ministaup allakungani inasuttunik aaqquimatitsinikkut Inuit aviktursimajuniingaartut katimaqataugajarninganik nanulirinirmut katimatillugit Januaqi 16, 2009, mi Vuinipaikmi, Maanituupami. Inuit Tapiriikkut parnaksimalaurput Inuit katimaninginnik immikkut ullumi atausirmi katimarjuarniqaqtillugit, pijjutigillugu Inuit kiggarturtingit nunalinnit aviktursimajunit tamainnit tauqsiiqattautigunnarningit isumaalugijamita miksaanut amma uqausiksangita miksaanut katimatillugit. Pimmariulaurpuq Inuit nillirunnariaqaningit atausirmik nipiqaqutik katimarjuartillugit. Amisuit Inuit katimaqataulaurtut tavgunga katimarjuarnirmut.

Avatilirijirjuangita gavamatuqakkut ministanga tusartitsilaurtuq amma nalunaijailluni katimarjuartunut katimavalliaqattalirajarninga tamiksant pigiarlutik 2009, mi amma isulivvialutik 2010, mut nanuliriq pijjutaulluni qanulingagajarninga taakkunani piqjarni, SARA. Ullumi, COSEWIC, kut isumasimammata nanuit titiraqtausimaqullugit “isumaalunnarsijut”, “Special Concern” ataagut. Katimalaurtillugit, Kanataup avatilirijirjuakkungit nunalinnuaqattalilaurmijut Kanatami namulimaaq Inuit amma allait nunanginnut uqaqatigariartursutik pijjutigillugu nanuit naukkut titiraqtaulutik ilijaujumaningit. Katimaqattalangajurijaujut suli 2009 aningurasunnilimaangani.

Silarjuamili piliriqataunikkut, Inuit Tapiriit Kanatami amma silarjuami Inuit katujjiqatiginga, amma aviktursimajutigut Inuit nunalinginni pinasuaqatausimajut gavamatuqakkut avatilirijingit parnaitillugit uqausiksaminik Kanataup akiani katimajinut European Union (EU) qaujisarnirmut timiujunut Tisipiri 2008, mi. Gavamatuqakkut avatilirijikkungit atuinnaurqutitsigialaurtut akaunaangittunik Nanuit unurningita miksaanut qaujisimajaminik Kane Basin, mi Baffin Bay, mi Western Hudson Bay, mi amma Southern Beaufort, mi aviktursimajutigut nanuqaninginnik. Amma saqqititsigasualaurtut Kanatami aaqkiksurtausimajunik niuviaksaqarunnarnirmut nuqqatitsigasuaruamunangajunik nanurnik nalunairtausimaviajut ilanginni pijjutiqaqsutik tauqsiiqattautigunnarniq amma aullartitsigunnarniq nanimutuinnaq Kanataup asianut akaungiliurutauninganik. Kanataup gavamakkungit uqaqsimajut aaqkisuippata nammini niuviaqarunnarniq pijjutigillugu aulatsigutiksanic Kanataup akiani katimajirjuat isumaliurutiqaqarunnaqunagit Nanuit miksaanut Kanatamit niuviaksaliurunnarniq pijjutigillugu.

Inuit arsururnirilaurtanga pijjutaulluni, Kanataup avatilirijikkut aaqkigsigialaurtut uqausiksaminik amma piiqsugit taikkua qaujisartaunikuit saqqitaugiarningit amma nuqqartitsigasuarumaninga niuviaksaqapannirmik uqaqatigigutigingiluarsimaninga inunnik pijjutaulluni. Taimaikkaluartillugu, Kanataup akiani katimajirjuat, EU, kut isumaliulaurtut katimalaurtillugit nuqqarutiksaliukainnariaq niuviaksaliurunnarnirmik Kane Basin, mi amma Baffin Bay, mi Nanurnik Kanataup akianut, pijjutigiluarsuguqai Nanuit aviktursimajutigut unurningita takunnartauningit akukittuni uumajursiurtinut amma nuqqartitsisimaliriimata aullartitaujunnarninginnik Nanuit taakkunanggat marrulingajunit nanuqaurninginnit taijausimajunit.

Piviksaqalaurtuugaluaq kanatamiut amma akukittumiut katimagutiqariaq angirutiksaminik aulatsinirmut killiliurtausimajutigut Nanuit katinngajut miksaanut, kisianili, avatilirijingit Kanataup, parnaisimajut uqaqatigatqutsaugiaq inunnik akturtaujunik aviktursimanikkut pijjutiqaqutik Nanuit qaujisartausimaninginnik kiuvigijariaqamagit tunijauniartunik katimarjualirmippata silarjuami tauqsiiqattautiniup uumajuvirinik nungunniujarturijaujunik miksaanut, Convention on the International Trade of Endangered Species (CITES) arraagungani 2010.

Inuit Tapiriit Kanatami ikajulaurmijut Kanataup avatilirijinginnik kiggarturtiqanikkuk inunnik nanulirinirmut katimarjuartillugit Turaamsumi, Nuavuimi Tromso, Norway Marji 2009, mi. Katimarjuartillugit katilaurtut angajuqqautiit 1973, mi silarjuami nanulirinirmut angiqatigiitsutik atiliuqataulaursimajut ukuanguvut, Kanata, Amialikkat nunanga America, Nuavui Norway, Raasia Russia, amma Dianmaak/Akutittut Denmark/ Greenland. Inuit Tapiriit Kanatami amma Silarjuami Inuit Katujjiqatigiinga katimaqataujunnaursimammata, Inuvialuit Uumajulirinirmut Katimajinginnut Iksivautangik katimaqataulaurtut Kanatami avatilirijikkunnut, amma ikajulaurtut isumaliuqataunikkut Nunavut Tunngavikkut katimaqatautillugit naalagiartuqataullutik.

Katimatillugit, Inuit Tapiriit Kanatami katimaqataulaurtut Nunavummi uumajulirijinirmik katimarjuarniqatillugit Kangirtinirmi, Nunavummi uqausiqaqsutik amisummarinnik isumaalugutaujunik uumajulirinirmut Nunavummi, ilautillugit Inuit uumajursiutiit, inutuqait, amma katujjiqatigiinik kiggarturtut. Gavamakunningaartut angajuqqaangajuutiit, aulatsiqataunikkullu kiggarturtuujut, amma qaujisarnilirijimmariit katimajuniiqataulaurmijut.

Inuit Tapiriit Kanatami isumagijangagut, isumaalugutauluarsimavut ukua qaujisarnikkut miksausarsutik qaujisarpanningit, pilirijusingit, amma qanuq kamavanningit, sinittitsivanningit, amma taqatitsivanningit Nanurnik tuttunillu qaujisalituaramik. Amisut Inuit uqalimasimajut akiraqturniraqsutik pilirijusigijaujunik amma qiniqumajut akaunirsanik kamagusiksanic amma aannirutaunginnirsanic suuqaimma uumajunik Inuit niqiqamata. Katimanirmi nalunairsigiakkannilaurtut amisunik akaungiliutaujunik nuitainnalangajunik suli Inuit amma qalunaat qaujisarnikkut qaujimajangitigut amma suli uqausiuqattariaqalangajunut qinirlutik aaqqigiarutiksanic pinaulutaujunut.

Natsiliriniq

Inuit Tapiriit Kanatami qaujisainnalangavut amma kiuvallutik kiugiaqarutik amma ajunginniqarutik saannqatsiqattarlutik Kanataup akiani katimajirjuanic nuqqartitsinasuartillugit Natsinik niuviaksaliurmik. Inuit Tapiriit Kanatami natsilirinirmut katimajinginnut iksivutaqaqput kiggarturtimmarimmik Laula Salivammik, Loyola Sullivanmik (Kanatami kiggarturtuujut imarmiutanic sapumminirmut, Fisheries Conservation). Katimajiuqatauvut taakkununga katujjiqatigiinningaartut amma gavamanit pinasuarpattunik niukuaksaliurnirmut Natsinik sanasimajunit, amma ukiurtartumiut/inuit ikpigijaqaqtut natsilirinirmik kigngarturtaullutik Nunavut gavamanginnut amma silarjuami Inuit katujjiqatigiinganut (Kanatamit).

Katimaqataunikkut katimajinginnut Kanataup, Inuit Tapiriit Kanatami kiuqattarsimajut Kanataup akiani Natsinik niuviaksaqarunnaillititsigasuarinirmut pijjutilinnik, amma taimangat nanituinnarlu akiraqtursugu tamanna nuqqartitsinasuariniq uqausiriqattarsimajanga, amma tamanna inunnut akaujukkut aktuiniqatsiarnianginninganik tamatuma Natsinik silarjuami niuviaksaqarunnaillititsiniup pijjutigilugu Kanataup akiani katimajirjuat isumaliurutiqaqpata niurrutiqarunnaillititsilutik. Upirraangani 2009, uqausirijausimalaurtuq Natsijaup akinga \$15, sanianiittuq kamanarsunilu katatsimallarinnirilirtanga \$90,mit aqiraaniulaurtuq uvvaluunnit arraagulaurtuunni marruunni. 2009,mi, Nunavummi niurrutiqarunnailliqqalaurput Natsiup qisinginnik 10,000,nik niuviraqtitsitillugit. Tamanna katagiarsimaniq pijjutiaqaqtut marruilingajunik - atausiq, Kanataup akiani katimajirjuat nuqqartitsinasuarinirmut; silarjuamilu kiinaujaliurasuarutiit kataksimaluarninga.

Inuit Tapiriit Kanatami amma Silarjuami Inuit Katujjiqatigiinga katutillutik aaqqiksuisimajut uqausiksaminik tusangaksaliurtinut tamakkua pijjutigillugit, amma aaqqiksuiqattarsimajut katutillutik tusagaksakkuurtuksanic, uqausirillugit qanuilinganingit maligartigut Natsinik niuviasaliurnirmut nuqqartitsinasuartuliriniq Kanataup akiani pijjutigillugit amma silarjuami Kanataullu tauqsiiqattautigunnarnirmut maligangit amma atuagangit. Inuit suli taimangat apiqsunginnaupartut Kanataup akiani katimajinginni sunanik pijjutiqamangaata inunnut amma natsisiurpattunut nunalinnut, malillugit timiqutingata tunngavingit amma ajaurtauningit natsiniarpaqujingittunut amma uumajunik sirnaartiit katujjiqatigiinginnut suurlu IFAW,kununga amma HSUS,kunnut pijjutigillugit uumajunik sirnaartit amma uumajursiurniq, tauqsiiqattautigunnarniq, amma niuviaksaliurniq aturpannirlu natsiup qisinginnik. .

Asingit turaagaksanginniittut taakkua Kanataup akiani katimajit saqqititsiumigasuariaq akaungiliutauniartunik niuviaksaliurunnarniq katatsimavijjuartillugu suurlu tamakkua sivuniksamat akaungiliurutaugiallatsimatillugit (suurlu G20 Summit,Katimarjuarnikkut). Taakkua Kanataup akiani katimajujut, EU maligaliarjumajanganik kamatilugit ilautitsijuksaujut ukiurtartumiut isumaalugutingit pijjutigilugit amma iniaqatitsijumaniq nalagiaqattarajartumik ukiurtartulirinirmut katimajirjuanut, Arctic Council isumaalugutausimajut pijjutigillugu Kanataup akiani natsilirinirmut katimajujut nuqqartitsinasuarininga niuvirarunnarnirmik pijjutautillugu kanurlu ikpigijauningit piliritillugit ukiurtartumiutalirinirmik. Inuit Tapiriit Kanatami ikajulaurtut Nunavut Sivuniksavut ulluqaqtiutillugit

saangasigiaq nilliarutiqaqsutik tamakkuninga Kanataup katimavigjuarviata silataani Marji 15, 2009,mi, pijjutiqaqsutik natsiivinirnik niuviatsaliuqattaqujijunnairnirmik.

Silarmuami Katimarjuat Sapumminasuarnirmut Nunamiutalimaanik,

Inuit Tapiriit Kanatami katimaqataulaurtut tisamarilirtangani (4) katimarjuarniqaqtillugit IUCN,kut silarjuami, Uktupiri 2008,mi, Paarsiluunami, Spain Barcelnoa, Spain. Inuit Tapiriit Kanatami katimaninga ilitarijausimalaurtuq amma niruarunnartitaullutik tavnani katimarjuarnirmik amma kamalaurtut inunnik katimaqataujunik Inuivalunnit amma Nunavut nunalinginnit aviktursimajunit. Inuit Tapiriit Kanatami aaqqumatitsiqataulaurtut silarjuami Inuit katujjiqatigiinginnut tavnani silarjuami katimaqataullutik IUCN,kunnut.

Inuit Tapiriit Kanatami katimaqataulaurput katimatitsitillugit sivullirpaangani pinasuarusirmi katimarjuaninginni, ikpigijaqaluarsutik isumaalugutaujunik nunami imarmilu uumajut aulatauvanninginnik amma qaujisartauvanninginnik. Inuit katimajartursimajut piviksaqalaurtut uqalimautiqariaq Nanuit miksanut, katimatitaullutik amialikkami iqalulirinirmut/uumajulirinirmut gavamanginnut. Inuit Tapiriit Kanatami katimatillugit uqalimajigijaulaurtut apiqsugaullutik katimatillugit uumajunik/piruqtunik katimajjutiqaqtut amma uqausiqalaurtut iliqqusinganguangajunik amma nunaqaqqaqsimajut qaujimanimmaringinnik.

Silarjuami Inuit katujjiqatigiingit, sivuliurtiqaqsutik iksivautangani paturisa kakurammik, Patricia Cochran, katimaniqalaurtut pijjutigillugit akaungiliurutauningit nunaqaqqaqsimajut qaujimajatuqangita amma qallunaat qaujisarutingita avatiup asijjirpallianianut ukiurtartumi.

Pinasuarusiup tullingani katimarjuartillugit, Inuit Tapiriit Kanatami amma Silarjuami Inuit Katujjiqatigiinginnut kiggarturtut katimaqataulaurtut katimarjuartuni, aviktursimajunillu uqaqviqaqsutik, amma niruartillugit katimarjuarnirmik, IUCN World Congress Assembly. Unurtigijut 140,nut atuliqujivungaarutiliat isumaksarsiurutaulaurtut, aivagutaullutillu, amma niruarutaullutik, amma tamarmikasaatsiat pigiartitaujut kajusititaujunnakasaulaurtut atuliqujivungaaliarijauullutik uvvaluunniit pigiartitausimajut uvvaluunniit aaqqigiartaullutik.

Katimarjuarniqalaurtillugit silarjuami, Inuit Tapiriit Kanatami uqausiqalaurtut kamagijaugialinnik suurlu katimaqataugiaqanirmik Kanatami katimajivut Aatuvuami. Ammalu, katimarjuarnikkut isumaliurutigijaulaurtillugu, Inuit Tapiriit Kanatami katimaqatautuinariialit katimajunut maruunnik kamisaniittunik (IUCN Commissions) katiqatikalutik, piqatautillugit Species Survival Commission (SSC) amma kamisankut avatilirinikkut kiinaujaliurasuarnilirinirmut/inuusilirinirmullu maligaksalirinirmut, Commission on Environmental Economics and Social Policy (CEESP).

ANGIRRAQ AMMA ANGIRRANI IKAJURNIQ

Allanut amma inunnut angirrami amma nunalinni ikajurnirmut piliriarijaujuq, First Nations and Inuit Home and Community Care (FNIHCC) ikajurutiksanut saqqitaulaursimajuq 1988,mi ikajurniartillugit angirraujuni amma nunaliujuni saqqitirilutik ikajurutiksanik. Takkua ikajurutiksait aaqqiktaulaursimajut atangirsinikkut, ikpigisunnikkut iliqqusinganut aktuajunik, atuinnaqariaqanirmik, atuutiiqatsiarlutik amma ilainaarutaungillutik amma ajjigijaujunik kanatamiunuttauq asinginnut ikajurutiksaititut amma kiujugajarlutik ajjiungittukkut qanuingitsiarasuarnirmut amma inuusirmut ikajurutiksanut Inuit nunanginni kinnguumajaujunut.

Uqausiit “taimangalimaaq ikajurunnarniq”, “continuing care” pijjutiqaqpuq ajjigiingittunik atangirsinikkut aannianikkut amma inuusikkut ikajuriaqanirmik kikkutuinnarnik ikajurtiksaqangittunik, uvvaluunniit ikajurtiksaliviniugaluaniq, piqasiutillugit inutuqait, inutuinnait innait timikkut ajurutiaqatut, amma innait isumakkut arsururutiqaqanirmut ikajurtaujariialit, amma surusiit ikajurtaujjutiqariaqatut. Ikajurutiksainnariaqatut angirramini, ikajursijaulutik qanulimaaq, uvvaluunniit kamagijauvimmiillutik.

Kanatami Inuit Aanniarnanginnilirinimut Katimajingit nalunaijaisimajut angirrami amma nunalinni ikajurtaugiaqanirmik amma ikajunginnariaqanirmik inunnuangajunik sivulliujuuqjauullutik. Arraaguni amisuulirtuni, Inuit Tapiriit Kanatami katimaqatauqattarsimalirtut parnaijinut ikajurutiksalirigiaq, uqausiqaqsutittauq Inuit isumagijanginnik aaqkiksurtauqasiutijaujuksanik taakkununga tajjaujunut, Continuing Care Options Analysis, Ikajurutaunginnarialinnut Qanurtuurutiksait. Taamanna qimirruniugajartuq qanurtuurutiksanic aaqkiksurtauvalliagajartunik ikajurutiksaulutik.

Tamakkua ikajurutiksait pimmarilipalliatuinnartut qanuingitsiariaqanimut pilirijjusiksaliurnikkut. Atuinnaqariaqamata ikajurutiksanic qanurtuurutaujunnartunik, kiujjutaulutillu piliriaksanut amma ikajurutiksanut Inuit nunalilimaanginni kinnguumajauumarittunik, kinguumajauvalliatiunnangikkutik, Kanataut saniani. Ikajurutiksaqainnariaqaqtillugit amma akuniujumut turaangajut kajusititsiarsimalirtillugit, tamakkua sivuniksami kajusititausimajut inunnuangajut ikajurutiksait angirrami amma piliriat aktuaniqaqput qanutigiq piuninginnut ikajurutiksait, akituninginnullu ikajurutit, atuinnaqariaqanirmut ikajurutiksanic, amma piliriqatiqariaqanirmut ajjigiingittunik ikajurpattunik ilautitsiningigut parnainikkut ikajurtauqattarajartunik taimangalimaq amma akuniujumut turaanganiartunik ikajurutiksaliurnikkut.

KANATAMI AVATILIRINIRMIK QAUJISARNIRMUT PIQUJARMIK TUSARTITSIGUTII

Ministait ikajurtiunirmut atuugaksaliurnirmik katimajingijut, Minister's Regulatory Advisory Committee (RAC) taakkuonatigut kanatami avatilirinirmut qaujisarnikkut, Canadian Environmental Assessment Act (CEAA) katimalaurtut 2008-2009,mi. Katimaniangina tisiipirimi nuqqartitaulaurmat. Taakkua katimajirusiit avatilirinirmik qaujisarnirmut pijariilaurtut piliriangit. Gavamatuqakkut saqqitsilaurtut asijjirtauninginnik maligangit kanatami avatilirinirmut qaujisarnirmut timiujunut CEAA piliriqatautinnagit taakkua ministait isumaliangujunik maligaksanut RAC ikajurtingit uvvaluunniit qaujimatinnagit.

Ministait ikajurtiunirmut atuugaksaliurnirmik katimajingijut, Regualtory Advisor Committee(RAC) katimatitsilaurtut 44,rilirtanganik Juni 4-5, 2008,mi, Aatuvuami. Inuit Tapiriit Kanatami kiggarturtiqaqput katimajinginnut taakkua RAC,kut amma katimajirusinginnut amma pinasuaqatauvattut timiujunut, amma katimaqatauqattarsimallutik. Inuit Tapiriit Kanatami ilaulaurtut katimajunut qimirrullutik nutaanik saqqitaunikunik Canadian Environmental Assessment Act (CEAA),nik nunaqaqqaqsimajunut ilinniarutiksanguangajunik.

Ministait ikajurtiunirmut atuugaksaliurnirmik katimajingijut, RAC,kut suli katimajjutiqaqinnaujarput katimaniulaartumik gavamait katimavialuani qimirrullutik taakkuninga, CEAA,nik (kamagijauviqaniartillugit 2010,mi) amma asijjirtaugialinnik aaqkiksurtausimaningita amma pijjutiqaqsutik piqujauup aturtaugiaqaninganik.

Katimajiujuut Strategic Environmental Assessment (SEA),kunnut marrunginnik qaujisarniqaqput. Sivullirpaami qimirrunikkut taakkua SEA,kut kikkuummangaata uvvaluunniit SEA"SEA-like",kut atursimajangit sunaammangaata (suurlunaliit aviktursimaningitigut aktuiningit) Kanatami amma nanituinnaq, nalunaiqtauqullugit ilulingit kajusitsiarsimajut amma aaqqitsimatsianginningit SEA,nittut kanataup gavamakkunginni.

Isumagijauvuq taakkua SEA,kut aaqqigiqsimappata ikajurniqanirsauqajartugillugit sapummigiq amma kajusititsinasuariaq Inuit ikpigijanginnik killilirtausimajutigut amma aulataujutigut ajjigiingittunut, kisiani isuilligutaujuksaungittut angiqatigiigasuarutigisimajanginnut Inuit nunalirinirmut parnainikkut amma taakkua SEA,kut kajusititsivallianinginnut. Asiattaup isumaalugutaujuq Inuit ilauningitigut taakkununga SEA,kunnut piliritillugit ilagijautitaujuksauninginnik uvvaluunniit aaqkiktaulutik naammalirtillugit SEAkut pijunnautini.

Aaqkiksurtaugiarpata maligaaq amma pilirijusinga taakkua SEA,kut ikajurniqarajaruq inunnu pilirivattunut avatilirinirmut amma nunalinnut amma piliriangujutigut piusitigiarnikkut pilirijjusiujuq, parnainingalu, amma piliriangujunik qimirruvallianinga.

Kanatami avatilirinirmik qaujisarnirmut piqujarmik tusartitsigutinit nunaqaqqaqsimajunuangajut ilinniarnirmut uqausiusimajut amma tusaumatitsillutik turaangaluartunik taakkunungaungittuq CEAA,kut

pilirianginnut, kisiani pijjutiqaluartunik CEAA, kunnuaangajunik amma turaangangittunik killiliurtausimajutigut aulatauninginnut uvvaluunnit ajjigiingittutigut qaujisartauninginnik. Kanataup gavamanginnut aulatsijijut ilisaisimajut qaujimanirsauqullugit nunaqaqqaqsimajut aturtanginnik sulijunik pijjutaunuk Kanatami.

Aaqqigiartauningitigut Nunavummi nunataarsimanirmut angiqatigiigutiujut nalunairtausimavug Nunavummi pivalliajunik qaujisartiujut katimajingit qimirrujiugianginnik piliriarjauvallianartunik Nunavummi nunataarijausimajumi. Taakkua aaqqigiartausimangit angiqatigiigasuarutaulartut Nunavut Tunngavikkunnut amma Kanataup gavamakkunginnut.

Taijaujukkut “Major Projects Management Office” (MPMO) allavitigut kamajuksamaangujot inillatirtaugiaqaninginnik pijaksait, aqquitiqalutik EA, kut pivallianinginnik, amma ajungititauq aturlugu. Piliriqataugiaqatillugit kanataup gavamakkungit nunaqaqqaqsimajunut tamanna kamagijautillugu. Ullumi aktuiniqangittuq ukiurtartumik It north of 60, mi kisiani aktuiniqatut nunatsiavummik amma nunavimmik. Malillugit MPMO, kut taakkua

Kanatami avatilirinirmik qaujisarnirmut piqujalirinirmut timiujut CEA Agency ullumi kamatitavut “nunaqaqqaqsimajut ilaugiaqaninginnik”, “Aboriginal Engagement” avatilirinirmik qaujisarnikkut amma gavamatuqakkut tusaumatitsiqattartuksavut katimaqatigarpallutik tamakkua pivalliajaujut miksanut pijjutiqalutik.

Asijirtauqasiutilartut CEAA, kut maligangit ilautitsinginnirmut amma kinguvviutinirmut turaangajut, amma asijirtaullutik imalirinirmut sapummiutiit piqujaq, Navigable Waters Protection Act aktuiniqapqammat CEAA, kunnik, saqqitauqasiutillutik gavamakkut “kiinaujaliurasuarnirmut ikajurutiksanginnut”, kinguvartauqunagit atulirtautitaugiaqaningit ikajurutiksanut pijjutauninnarlutik taakkua EA, kut kinnguumajangit. Taakkua katimajiuqataujut RAC, kunnut tusartitauksimangittut tamakkua asijirturtausimajut miksaanut, amma nalunartuq qanuq aktuiniqaniarmangaata asijirtaujuit.

SILARJUAMI UKIURTARTUMUT ARRAAGUNGA

Ukiurtartumiut, iliqqusinga, makitakuuninga amma tuttuut qaujusartaujumavut silarjuami ukiurtartuq arraaguqaningani, kajusititautillugu Kanatami nunaqaqqaqsimajut katujjiqatigiinginnut (Inuit Tapiriit Kanatami, Silarjuami Inuit Katujjiqatigiinga, ukiurtartumi atapaskanmi (Athabaskan) katimajiujut amma kutsan (Gwich'in) allait katimajingit. Inuit Tapiriit Kanatami sivuliurtingit nalunajaisimajut tukianganik “nunalinni makitakkauningit” sivulliujauniartillugu qaujisartauluni parnaitillugit Inuit nunanginnik amma Inuit aanniarnanginnilirinirmut amma kiinaujaliurasuarnirmut pijjutiqalutik.

Qaujisarnirmut apiqqutaujuq una: qanurli Inuit nunalinginni makitainnarunnarpammata amma qanuingitsiarppat inusikkut amma nunanga asijirpalliatillugu akturtammariullutik attarnarutaujunik inunginnut amma uumajunut avatimullu annaumatigijanganut ullumi amma sivuniksamik, suurlu imaimmat Inuit pimmarialuqtiqamata niqinik uumajuvinirnik suurlu tuttuunik?

Taakkua piliriarjaujut piviksaqarutauniartut Inuit katujjiqatigiinginnut, qaujisartinut amma gavamakkunnut sanngijumik saqqititsigiaq, amma ajjigiingittunik pilirijusiksanut parnailutik, piliriaksanik amma maligaksanik aturtaugajartunik ikajurutaulutik nunalinni makitagasuarnirmut amma qanuingitsiarasuarnirmut kiujjutaununi avativut asijirpallialirtillugu amma asingit.

Arraagugijattinni tavvani, piliriaqarialilaurput aaqqiksuvallianirmik kingullirpaarsiutitigut kamagijaugialilaurtillugit 2009, mi. Taakkua pingasunut (3) arraagunut piliriangujut turaangajut piqasiutigik marruunnik (2) qaujisarniq nunalinni - Qamaniqtuaq amma Aklaavik. Maannauningani ilagijautitaungingttuuk Nunavik amma Nunatsiavut titiraqtausimajunut nunalinnut qaujisarviungialinnut pijjutigillugu ikpigijaqaluaningit taijausimajunik amma kiinaujakiksarniq iliriaksanut marruuni Inuit nunalinginnik malillugit ullumi kiinaujait saqqitauksimajut. Kiinaujaqakkannilipat pilirigajarlutik piliriangujut kajusititaugajarivut amma pijariiqtaugiarajartut ullumi pigiartausimalirriqtut nunalit aviktursimaninginnik qaujisarnikkut.

Qaujisarnikkut ukua tavva niriugijaujut:

- ▶ Tukisianirsauniq qujanaarunnangininnik amma sungiutigunnariaqaninginnik ukiurtartumiut nunanginni pijjutigilungit surugutaujut avatittinnut, amma qaujimaninginnik kajusinginnarunnanginnillu, akausititsigiarnirmik amma sapummigiaqanirmik.
- ▶ Tukisiagiaqaniq inuit amma tuttuut qanuq aktuaqatigiinni qamangaata qaujisarutauniarlutik, amma ilisarutauniarlutik nanilimaq ilinniarutitigut.
- ▶ Qaujimanirsaugiaqaniq parnaktaujut piusinarsautitaugiaqaninginnik, iliqusiit aturtaulutik maligalirni amma piliriangujunut.
- ▶ Aaqiksuiniq asinginnik pilirijjusiksaniq ikajursigutaujunnartunik nunalinnut qujanaatuinnangillutik.
- ▶ Qaujisarniaqullugit inunnut kajusititaujunik amma aulataujunik.
- ▶ Nutaaq pilirijjusiksaq tauqsiqattautigunnarnirmut qaujisartaunikunik amma aturtausimajunik inunnut nunalinni saqqitaulutik.

IMMINIIRTAILIMANIRMUT

Maktuttunik immiirtailititsinirmut aaqqumatitsiji katimaqataunginnaqattartuq Alianaikkunnut Inuit Isumakkut arsururtulirinirmut katimajingita katimaninginnut, amma piliriqataunginnaujarsimajut nunaliit aviktursimangitigut pijjutiqaqtillugit isumakkut qanuingitsiasuarnirmut amma immiirtailinirmut parnaktaujunik.

Arraagulaurtuni pingasuni (3), Inuit Tapiriit Kanatami pinasuaqatitaqsimajut Inuit Tuttarvinganik, Kanatami Makkuttut Inuit Katimajirjuanganik (National Inuit Youth Committee (NIYC)), amma Pauktuuqtikkunnik amma piliriqataummariksimaqut silarjuami immiirtailinirmut ullurijaujumut. Arraagugijattinni, Inuit silarjuami katujjiqatigiingit piliriqataulilaurtut, Aatuvuami pinasuartunut, Tunngasuvingat Inuit amma ilinniartut Sivuniksavukkutigut. Susan Aklukark ilaujunnalaurtuq katigutiqaqtunut uqarunnartitaullutik Kanataup sivuliurtingita katimavigjuarvingani. Tusartitaulaurpugut tusaruminartunik amma ikajurutitsiavaujunnartunik amma ullumi qimirruvulliajugut kajusititsikkannirunnarajarmangaata ullulimaamik kingullirmi. Tamanna katinniulaurtuq kajusitsiartummariuluulaurtuq amma kajusigunnarajalaungittuq arsururutaungikkuni Inuit katujjiqatigiinginnut amma ikajursijaujumariulaungippata kikkutuinnarnut.

Makkuttunik immiirtailititsinirmut aaqqumatitsiji, piliriqatitaqsimajut katimajijunik tallimanit (5) Kanatami piliriqataujunik kiinaujaqatitaqsimajut Kanatami nunaqaqqaqsimajut makkuttunik immiirtailititsinirmut pilijusitigut, National Aboriginal Youth Suicide Prevention Strategy (NAYSPS) amma Health Canada Kanatamilu allanut inunnullu aanniarnanginnilirijikkunginnut, qaiqujaulurtut katimanirjuanganut, Spirit of Life Network (SOLN) Iqalunni, Nunavummi. Tamanna katimarjuarniq pijjutiqalaurtuq saqqititsinasuarnirmik ajjigiinninginnik piliriangita amma nunalinni katimaqattariaqanirmik. Amma qimirrullutik piliriungujunit qimirrujauninginnut parnaktaujunik amma kingullirpaarsiutinik aaqqisuigiaqanirmut qimirrugiaqanirmut (SOLN Evaluation Plan),nik parnaktaujunik piliriaksanik.

Makkuttunik immiirtailititsinirmut aaqqumatitsiji katimaqataulaurmijugit pijjutiqaqtunut isumakkut arsuruqpannirmik, katiqatitaqsutillu isumakkut arsururutiqaqpannirmut pilirillutik kamisankunnik (Mental Health Commission (MHC)). Tamanna katimanirilaurtanga ikajurniaqpuq aaqqisuitillugit Kanatami isumakkut arsururutiqaqpattunut ikajurutiksaniq pilirijjusiksaliurninganut taakkua kamisan parnajanginnut ullumi.

Makkuttunik immiirtailititsinirmut aaqqumatitsiji piliriqataulaurivugit parnainirmut katimajijunut taijaullutik, “Youth Resiliency TV Show: Makkuttuuvunga Upimavunga, I am Young and I am Proud”, makkuttut qujanaatuinnarunnanginngit talavisakkut takuksaujut: Makkuttuuvunga Upigivunga” kamagijaujunik Kanatami nunaqaqqaqsimajut aanniarnanginnilirinirmut katujjiqatigiinginnut. Isumaliurnikkut

ikajurtiunirmut katimajujut, Advisory Group piliriqatiqalaurtut nunaqaaqaaqsimajunut ikajurutiksaniq, Aboriginal Shield Program, nunaqaaqaaqsimajunut makkuttungita imialummut/asinginnullu ajurutitaaqtunut ikajurutiksaliiriningitigut amma pirajattailititsinirmut, Aboriginal Youth Substance Abuse Prevention Program at the Drugs and Crime Awareness Service (DOCAS) Kanatami paliisikkutigut.

Taakkua piliriangujut ullumi kajusititaunginnartut asijrturtauvalliallutik amma Inuit Tapiriit Kanatami piliriqataujut katimajuuqataunikkut ikajurnirmut katimajinut, inunnuangajut saqqitauqasiutiqullungit ikajurutiksaliurnikkut.

Aulatsijimmarik: Elizabeth Ford

Aanniarnanginnilirinirmut maligarnut aaqqumatitsiji: Cheryl young

Avatilirinirmut maligarnut aaqqumatitsiji: John Cheechoo

Maligaksanut ikajurti/qaujisartinut: Eric Loring, Soha Kneen, Libby Dean, Leanna Ellsworth

Piliriaksaniq aaqqumatitsiji; Tracy Brown

Piliriaksaniq kamaji: silma vuart, lui ukaliq, Jim Cincotta

Nalunaqijunut ikajurti- aanniarnanginnilirinikkut: Jennifer Forsyth

Arctic Netkunnut aaqqumatitsiji: Meghan McKenna

Allavilirinirmut ikajurti: Christina Sammurtoq

INUUSILIRINIQ-KIINAUJALIURASUARNILIRINIQ

2008-2009, mi isumagjiausimavuq kajusivallirtugijaulluni tavnuna pinasuarvingatigut. Iqqanaijartiit unursigialaurmata tisamanit sitamaujurtunut (4-8) qilamiapik amma suli unursivalliajut amma sanngilivalliarutaullutik. Tavnani pinasuarvimmi arsuruinnartut turaagaksaqaqsutik sanngijunik amma turaagarjauvallianiartunik malillugu Inuit Tapiriit Kanatami pilirijusunut turaaqpalliajangit. Ataani tavva nailligiarsimajut unikkaarsiulaurtut piliriarlaurtavut tusarutitsaliurtillugit.

ILINNIARNILIRINIQ

Nunaqqaqaaqsimajut Ilinniarnilirinirmut Pinasuarvik, Kanatami Ilinniarnilirinirmut Katimajingit

Inuit Tapiriit Kanatami taimangat suli pinasuakainnarpattut ukiurtartumi aaqqumatitsijiunikkut nunaqqaqaaqsimajunut ilinniarniliviksauq, Aboriginal Learning Knowledge Centre (ABLKC), miksaanut piliriqatiqaqsutik kanatami katimajirjuanik ilinniarnilirinirmut, Canadian Council on Learning (CCL) aaqqksimaniqaqtillugu arraaguunnut maruunnut (2) (2007-2009)mi angirutausimajuq atiliurtausimalluni ABLKC, kunnut amma Kanatami Inuit Tapiriikkunnut. Inuit Tapiriit Kanatami iqqanaijartiqaqinnaujartut atainnangittukkut amma ikajurpattut tukisigiarviksanik atuinnaruqtitsinikkut, aaqqumatitsinikkullu katimanirnik/qanuiluurtuksanik amma katimatitsinikkut. Ukiurtartumiunut aaqqumatitsijiullutik, Inuit Tapiriit Kanatami ikajurpattut tunngavigijaullutik ilinniarnilirinirmut tusaumatitsinikkut katimajirjuanut CCL-ABLKC amma pilirijusiugajartunik tiliurinikkut:

Qaujisarniq amma Qaujimaqatigianik Aturtautitsigiarniq

- Kajungiqsuinikkut amma nalunaijainikkut qaujusarnirmik ikajurniqalangajunik amma asijjiriarutaugajartunik ilinniarnirmut nunaqqaqaaqsimajunuangajunik.
- Katitigiarlugit ullumi amma sivuniksattinni ilinniarnirmut ikajurtaujjutiksait turangajut nunaqqaqaaqsimajut ilinniarninginnut.

Qaujisarniq amma Tusaumatitsiniq

- Ikajupsinirquq qanatami arsururutaunuk kanatami ilinniarnilirinirmut katimajinut (CCL) qaujisarnikkut aaqqiksurtavalliajunik amma aktuininginnik ilinniarnirmut, ikajurtunik composite learning index, nut amma atuinnaqaqtitsinikkut qaujimaunauninginnik amma tukisigiarviksanik kanatamiunut tusaumaqatigiinnikkut, katimanikkut, titirarnikkut tukisigiarviksanik uqalimaagarnik, qaritaujakkut tukisigiarvini, amma tusagaksaliurnikkut.

Ilitaqsiniq Tauqsiiqattautinirmik Qaujimanirnik amma Tukisigiarviksanik Atuqatigiinniq

- Pinasuaqatigalutik ullumi katujjiqatigiinik qaujisaniqaqtunik ilinniarninginnarunnarnirmut inuusirmi pijjutiqalutik pinasuaqatigiippallianikkut pinasuartaminik amma ikajursinikkut kajusitsiartunik pilirijusiujunik turaangajulimaanik inuusirmi ilinniarunnarnirmut qimirrugiaqanirmik, amma qaujisartaugiaqaninginnillu.
- Aaqqksuivallianikkut aturlutik ajjigiingittunik qaujisarnikkut amma qimirruvillianikkut isumagijaullutik piliriaksauniartunik.

Taakkua ABLKC/CCL, kut turaagangata aqqiktausimaninga isulivviksaqatqut March 2009, mi, taanna qaujimajatuqalirinirmut pinasuarvimmi piliriaqaput kingullirpaarsiutiuniartunik uqalimaagaksanik amma tusaraksanik, amma asinginnik saqqigiaqatqunik.

Inuit Ilinniarnilirinirmut Katimarjuarninga

Inuit Tapiriit Kanatami taimangalimaaq suli pimmarijunik pinasuarput ilinniarnilirinirmut kajusigartitaulaursimajunik sivullirpaatsiami Kanatami Inuit ilinniarnilirinirmut katimarjuarniaqatqillugit Inuuvimmi April 2008, ngulaurtumi. Sivulliit ilinniarnilirinirmut piliriangujut pijariiqtaulaurtut arraaguulaurtumi, kiinaujaqatqillutik kanatami ilinniarnirmut ikajurnimu tunngavikkut, Canada Millennium Scholarship Foundation, saqqititsigutaullutik tisamanik (4) tukisigiarviksanik titiraqsimajunik kajusitsiarsimalirtut amma tulurtautaujut Inuit ilinniarniliriningitigut miksaanut. Taakkua tukisigiarviksait qaujisartausimajut ikajurniaqatqut tunngaviksaliurnirmik katimajjutiqanirilaurtanginnut Inuit ilinniarnilirinirmut katimarjuarniaqatqillugit.

Kiinaujaqatqitaulutik taakkununga Canada Millennium Foundation, kunnut, Kanatami katimajirjuat ilinniarnilirinirmut, Canadian Council on Learning, nunaqaqqaqsimajut ilinniarnilirinirmut pilirivinga, Aboriginal Learning Knowledge Centre, inunnialingajunik ilirivik gavamatuqakkunni, Inuit Relations Secretariat, ilinniarnilirinirmut katimarjuartillugit kamagijaqalualaurtut pingasuujurtunik (6) tajjaujunik ukununga: 1) Parnaivalliani, Capacity Building, 2) Iliniariirunnariaqaningit Iisartut Marruunnik Uqausiqalutik, Graduating Bilingual Students, 3) Piliriqatigiinnasuariniq Ilinniarniliriniq Pijjutigilugu, Mobilizing Our Partners in Education, 4) Aqqiksuiniq Iliniariutiksanic amma Ilsaigusiksanic, Building Our Curriculum and Teaching Practices, 5) Aqqiksuiniq Iliniariakkannirnimut Kajusitsiarutaujunnartunik amma , Building Post-Secondary Success 6) Pimmarijuninga Katirsuigiqaniup amma Tauqsiquatqatqianup Tukisigiarviksanik.

Katimarjuarnirmi katimaqataulaurpup 85 ungataanut tisamanit Kanataup aviktursimaninginningaartut amma ukiurtartumit, inuillu nunalinginnit aviktursimajunit katujjiqatiginginnit, Kanataup gavamakkunginnut kiggarturtiit, amma asinginnit katujjiqatigiinit. Katimajunniqataulaurivut ilinniarnilirinirmut ministait, ilisajjiit, aulatsijjiit, maligaksaliurtiit/atuagaksaliurtiit, inutuqait, asingillu Kanataup aviktursimaniat kiggarturtiit amma ukiurtartumit, Inuit nunanginni aviktursimajunit katujjiqatigiit kiggarturtingit, amma naalagartursimajut. Katimarjuarniaqatqillugu ikpinnalualaurtut Kanatami Kuip Kiggarturtiata Mishelle Jean, Her Excellency Michaele Jean, uqausingit amma katimaqataulauringa aviktursimajutigut katimajjutiaqatqillugit atausiungittumik uqausiqanikkut ilinniarnilirinirmik pijjutiaqsutik.

Katimarjuartillugit, Inuit Tapiriit Kanatami angajuqqaangan Mary Simon katimatitsilaurtuq amisuulingatillugit katimaqatqatqutik ministaujunik ilinniarnilirinirmut Nunavummi amma Nunatsiami, amma angajuqqaanginnik inulirijituqakkut, amma kiggarturtinik Makivikkut Kuapuriisangani, Kativik Ilinniarnilirinirmut katimajinginnit, Nunavut Tunngavikkunnit, Inuvialuit Katujjiqatigiinginnit, Lapatuarmit ilinniarnilirinirmut katimajinginnit, amma Pauktuutikkunnit katimajjutiaqatqutik turaarumajaminik ilinniarnilirinirmuangajunik inunnut amma ikajursigiqanirmik inuit ilinniarnilirinirmut angirutiksanganik, Inuit Education Accord amma Kanatami Inuit ilinniarnilirinirmut pilirijjusiksanganik, National Inuit Education Strategy.

Ilinniarnilirinirmut katimarjuarniaqatqillugit isumaksarsurutiqariaqalaurput pimmarititaujunik ilinniarnilirinirmut inunnuangajunik takunnarlugit kajusitsiarsiarutausimajut Inunnut iliniarkut suurlu sivuliurtunirmut, ilinniakkannirunnarninginnut ilisajjiit ikajurtaulutik, Inuit uqausinginnik iliniarutiqarunnariaqanirmut, surusiit ikajurtaujjutiksangit ilinnialaalirlutik suurlu uqausilirinikkut ikajurutiit, amma qaujisakkut inunnuangajunik ilinniarnilirinirmut.

Titiraqulaurtuq inunnut ilinniarnilirinirmut angiruti, Inuit Education Accord saqqitaulaurpuq katimarjuarniaqatqillugit katimajjutiaqatqillugit ilinniarnilirinirmik amma inuit ilautillugit amma atiliulaurtanga tavvani arraagulaurtumi kikkulimaat qaigunnartillugit ministanga inulirijituqakkut iqalunni April 2, 2009, mi.

Kinguniagut Inuit Tapiriit Kanatami ilinniarnirmut pilirinikkut aqqiksinialaurtut kanatami ilinniarnilirinirmut Inuit katimajiksanginnik pinasuarajartillugit aqqiksuivallianirmik amma saqqitirivallianirmik Kanatami Inuit ilinniarnilirinirmut pilirijusiksanganik, National Inuit Education Strategy.

June 2008,mi, marruuk (2) taqqiik anigursimalirtillugik ilinniarnilirinirmut katimarjuarniqalaurtillugit, kanatami inuit tapiriikkut angajuqqaanga Mary Simon kiggartulaurtuq inunnik Kanataup gavamakkungita katimaviguarvingani, Kanataup angajuqqaanga sivullirpaatsiami mamianniqatillugi ilinniartiuvallaurtunut. Inuit Tapiriit Kanatami ilinniarnilirinirmut kajusigartisimajanga saqqitaisimavuuq taanna mamianniq aturtaulaurtillugu kajusititsigiarutauniartillugu nutaanik ilinniarnilirinirmuangajunik Inunnut.

“Qaangirtitsinialirivita arraagumik, taqqimik, siqinngujamik uqagiinnarluta....sugiallagiaqalirpugut... asijirtuullarigaaqalirpugut ilinniarnilirinirmik qiturngattinnuajunik.”

- Inuit Tapiriit Kanatami angajuqqaanga Mary Simon, uqausirilaurtangit nuqqarialirsuni, katimarjuarniqatillugit Inuit Tapiriit Kanatami ilinniarnilirinirmut.

Inuit Iqqanaijarnilirinirmuangajunik Aqqiksuivallianirmut Katimajingit, Inuit Human Resource Development Technical Committee (IHRDTC)

Arraaguulimaangulaurtuq Inuit Tapiriit Kanatami pinasualaurtut piliriaksanik, aqqiksurtausimajunik maligaksaliurnirmut piliriqatigiigaaqanirmut, Policy Collaboration Agreement angiqatigiigtigilaurtanga Kanataup gavamakkungita iqqanaijarnilirinirmut/inuusilirinirmullu pilirijunik (Department of Human Resources and Social Development Canada (HRSDC)) 2007-2009,mut turaangajunik. Inuit Tapiriit Kanatami tusaumatitsinginnaujarput taakkuninga Kanatami iqqanaijarnilirinijikkut IHRDTC pinasuartinginnik pijjutiqaqsutik piliriaksanik ikajurutiksanic, piliriaksanic amma qaujisarnirmut kajusigartitaugiaqaqtunik pijjutiqaqtunik iqqanaijaaksalirinirmik amma ilinnirunnarninginnik Inuit pilimmaksarnikkut. Iqqanaijaksait miksaanut tukisigiarviksait atuinnaurqtitaulaurtut pijjutiqaqtut nunaqaqqaqsimajunuangajunik iqqanaijarnilirinirmut katimajit, Aboriginal Human Resource Council (AHRC) pigiartisimalirtanginnik amma piliriaksanic, aqqiksuivallianirmut nunaqaqqaqsimajunuangajunik iqqanaijarnilirinirmut, Building Aboriginal Environmental Human Resources (BEAHR) piliriangujut, kanataup gavamakkungita iqqanaijarnilirinikkut qaujisarnilirinirmut kajusigartisimajangit, maligait/atuagait amma piliriangujut, amma asingit pimmarujut tukisigiarviksait.

Arraaguulimaangulaurtumi Inuit Tapiriit Kanatami aqqiumatitsilaurtut parnainirmik inunnuagajunik iqqanaijarnilirinirmut angrutauvalliatillugu, Inuit Aboriginal Human Resources Development Agreement (AHRDA) ilaujut ilaunirsauqattaqullugit katimajunut amma uqalimajiqaqullugit katimarjuartuni ajjigiingittunik amma ilinniartuni katimatitsinikkut. Inuit iqqanaijarnilirinirmut angrutingisimajanganik (AHRDA) pilirijut ilaulaurtut nunaqaqqaqsimajut iqqanaijarnilirinirmut katimajirjuangit katimaniqaqtillugit manturialmi, airili 2008,gutillugu. Maimi Inuit katimaqataulaurtut katimatillugit allait, allangajut amma Inuit iqqanaijarnilirinirmut ilaujuqtingit taakkualu Kanataup gavamakkungita iqqanaijarnilirijingit/inuusilirijingit. Atausirmik nipiqaanikkut sanngijumik tusartitsilaurtut Kanataup gavamakkunginnik pijjutiqaqsutik 2009,mi nunaqaqqaqsimajut iqqanaijartulirinirmut pilirijusiksaliurpallianinganik, Aboriginal Human Resource Development Strategy (AHRDS). Aujalimaami Inuit Tapiriit Kanatami katimaqatiqaqattalaurtut nunaqaqqaqsimajunut iqqanaijarnilirijunik (Aboriginal Affairs Directorate) katimaqatiqaqsutik gavamatuqakkut inuusilirinirmut/iqqanaijarnilirinirmullu ilaugutiqaqtunik aqqiksuivalliallutik piliriaksanic.

Piliriaksani parnaktaulaurtuni arraaguniartumut piqasiutijaulaurput ukua, qaujisarnirmut piliriaksait katirsuigaaqanirmut tukisigiarviksanik amma aqqiksigiaqaniq katirsuiniugajartumik tukisigiarviksanik pijjutiqaqtunik iqqanaijarnilirinirmik amma ilinniarnirmuangajunik pilimmaksarnikkut piliriaksanic amma ikajurutiksanic atuinnaujuksanic makkuttunut Inuit nunangitigut aviktursimajutigut. Qaujisarnirmuangajuq saqqitaulaurtut Sitipiri 2008,mi amma kingullirpaami titiraqtaujut tusarutiksait pijariiqtaulirtut. Qaujisarnirmut piliriaksait pimmarialuuvut pijjutigillugu qaujimatsiariaqaniq nalunangittukut inunnuangajunik makkuttunut iqqanaijaaksanic nunaliit aviktursimaningitigut amma qaujisartausimajut

aturlugit 2009,mi nunaqaqqaqsimajut iqqanaijarnilirinirmut pilirijusingata miksaanut isumagijausimajut aturlugit aturtuksauningita miksaanut.

Inuit iqqanaijarnilirinirmut angirutingisimajanga, AHRDA atursugu ilisaigunnalaurput nunavummi saqqitaujunik AHRC,kunnut pijjutiqaqsutik ilisainirmik katimatitsinikkut iqqanaijarniliriniup miksaanut qitirmiuni nunavummi. Katimaniqaqtillugit titiraqsimajut atuinnalaurtut ukua, ammalursisimajukkut ikajurutiksait, Guiding Circles uqalimaagaq amma marruuk inuttituulirtigiirsimajuk amma qanirpaujatitut amma atuinnaruqtitauvallialirsutik Inuit iqqanaijarnilirinirmut pinasuaringinnut tisamani Inuit aviktursimajutigut nunalinginni. Inuit Tapiriit Kanatami katimaqatauqattarsimajut ikajurtiullutik katimajujunut ujaranniarnilirinirmut katimajinginnut, advisory committee of the Mining Human Resources Council (mih) amma ikajulaurtut aqqiksuitillugit ujaranniarnirmut atuagaksanik/maligaksamik ujaqanniarnilirinirmut nunaqaqqaqsimajut nunalinginni (Mining Guide for Aboriginal Communities). Ajjingit amisuquqtisimajut atuagait atuinnaquqtitaulaartut inunnut, Inuit iqqanaijarnilirinirmut angirutingisimajangitigut, AHRDA.

Januari 27-28, 2009,mi Inuit Tapiriit Kanatami tusaumatitsinginnaujarput taakkuninga kanatami iqqanaijarnilirinijikkut, AHRDS katimatitsiniqalaurtut pijjutigillugu parnaigiqaniq pilirijusiksaq iqqanarjarnilirinirmut manturialmi. Nunaqaqqaqsimajunut iqqanaijartulirinirmut aqqiksuvallianirmut pilirijusiujuq, Aboriginal Human Resource Development Strategy isulinniqaalimat, Inuit iqqanaijarnilirinirmut angirutigisimajangitigut piliriaqariarsimalirtut aqqiksuvallianirmik pilirijusiksamik parnaivallianirmut nutaamik.

Angijummarimmik pivallirniqalaurput Marji 2-3,mi Iqalunni, Nunavummi. Nunaqaqqaqsimajut iqqanaijarnilirinirmut katimajirjuangit, Aboriginal Human Resource Council katimatitsiniqalaurmata taijaujumik, “Northern Workforce Connex” katimagutautillugu Nunaliit aviktursimaningitigut iqqanaijartinut amma iqqanaijarnilirijunut nunaqaqqaqsimajut katimajjutiqaqsutik qanuq aqqigiartuksaumgangaaq iqqanajarsaliriniq amma ilinniarniliriniq pilimmaksarnikkut ukiurtartumi. Tamanna katimaniq kajusitsialaurtuq piviksaqaviulaurmat uqausiqarunnariaq isumaalugutaujunik ullumi amma qiniriaq aqqigiarutaujunnartunik. Katimajut aqqiksuilaurmijut piniarniriniartaminik qanuq pilirijuksaunirminik aqqiksigiarnikkut piunirsamut aqqiksuvallianikkut sukkajualuungittuugaluanik katujjiqatigiitigut ikajurunnarajarmata kikkutuinnarnik ilinnariaq pilimmaksarnikkut amma iqqanaijaarasuartunik qinirtuqaqtillugu.

Ilgijautillugu iqqanaijarnilirinirmut aqqiksuirnirmut nutaanik maligaksamik qimirrunikkut, taakkua gavamatuqakkut inuusilirinirmut/iqqanaijarnilirinirmullu katimajirjuangit, HRSDC saqqititsilaurtut marruunnik qaujisarutauvalliaqartunik niruarsillutik nunaqaqqaqsimajut angirutigisimajangitigut iqqanaijarnilirinirmut Aboriginal AHRDA piliriqataujunik. Marruuk Inuit katujjiqatigiingit qimirruausimajut. Inuit Tapiriit Kanatami ilaulaurtut tamatuminga piliriaqaqtillugit taakkua Evaluation Advisory Committee amma Inuit piliriqataujut AHRDA,kutigut tusartitaullutik nutaulirsimajunik taakkuninga HRSDC Strategic Analysis, Audit and Evaluation piliriviumit.

Ukua tavva ataaniittut sunirilaurtangit ujirnalualaurtut 2008-2009,mi:

- Inuit, allait, allangajullu iqqanaijarnilirinirmut pilirijut HRDA,nut amma gavamatuqakkut iqqanaijarnilirinirmut/inuusilirinirmut HRSDC,mu pilirijut katimaniqalaurtut Mai, 2008,mi
- Katimajit, BEHR Steering Committee, katimalaurtut Mai 2008,mi
- Nunaqaqqaqsimajunut iqqanaijarnilirinirmut katimajirjuat, Aboriginal Human Resource Council Board of Directors katimaniqalaurtut, Juuni 2008,mi Iqalunni, Nunavut
- Taakkua IHRDTC,kut pilirijusiksalarinirmik parnainirmut pijjutiqaqtunik katimatitsilaurput Januari 2009,mi manturialmi, kupaik

- BEAHR, kut katimajirusingit katimalaurtut Vivuari 2009, mi
- Nunavummi iqqanaijarnilirijikkut, Nunavut Workforce Connex Marji 2009, mi katimaniqalaurtut Iqalunni, Nunavut

Vaankuvami 2010, ngulirpat Pinnguavijjuaniq amma tMikkut Ajurutiliit Pinnguavijjuarninga Ukiukkut

Inuit Tapiriit Kanatami amma Kanatami Inuit katimajingit parnainirmut Vaankuvami 2010, ngulirpat pinnguavijjuarumaarnirmut, (National Inuit Committee on Vancouver 2010 (nicov)) piliriarijaminek kajusititsigiarumariulaurput arraani Inuit ilauqataugiaqaninga pijjutigillugu Vaankuvami 2010, mi pinnguavigijualirpata amma timikkut ajurutitqaqtut pinnguaitillugit ukiukkut. Inuit saqqijaarsimaninga tavvuuna sanngisimavuq piliriqatitqaqsutik ukuninga, Four Host First Nations (FHFN) amma Vaankuvami pinnguavijjuarumut parnaijiniq 2010, mut pinngualaarnirmut amma timikkut ajurutitqaqtut ukiukkut pinangulaarninganut amma tunngasuktitausiarsimajut pinnguaqataugajarlutik. Nalunangitsiarpuq, Kanatami pinnguavijjuaripata saqqijaarutaugajarmat sivullirpaatsiami nunaqaqqaqsimajut iliqqusinganik/ piqqusinganik pinnguavijjuarikkut kajungiqsuiqataulutik.

Kanatami Inuit parnaijiniq Vaankuva 2010, mut, (NICOV, uqausiusimajuq ulaani, saqqitaulaurmata arraagugilaurtattini. Taakkua NICOVkut parnaijujut kiggarturtitqaqtut tamainnit Inuit nunataarisimajangitigut katujjiqatigiinit amma Kanatami silarjuamilu piliriqataujunik.

2010, mi piliriaksait kamagijausimajut Kanatami Inuit Tapiriikkunginnut amma NICOV, kunnut piliriqatitqaqsutik FHFN, kunnik amma Vaankuvami parnaijujunik, VANOC, kunnik arraagungani 2008-2009, mi ukuninga piliriaqalaurtut:

- Aaqkisiqatigiilaurtut tukisiaqattautinikkut angiqatigiigutimik Inuit Tapiriit Kanatami amma tisamat allait tunngasuktitsijingit, Four Host First Nations, sivullirpautillugu Inunnut ilagunnautiginiartilluniuk
- Taijaugusinga Inuit ilauningata aaqkitaularuq imailingatillugu, “silarjuamiunik takutitsiniq inunnik inuksuup tunuanit”, “Showing the World the People Behind the Inukshuk”
- Pinasuaqatitqaqsutik Inuit nunanginni aviktursimajunik aaqkisuilaurtut, titiraqsimajunik tunijautillugit taivit aatkin pilirivianut, David Atkins Enterprises pijjutitqaqtut matuirsigiaqanirmik amma matusigiaqanirmik pinnguavijjuarumut
- Inuit sanauganginnik saqqijaartitsigunnarnirmik kajusititsilaurtut Vaankuvami 2010, mi saqqijaartitsiulaartukkut, angiqatigiigutigijaulaursunilu piliriqatigiigiaqaninginnut nunaqaqqaqsimajut sanannguagangit pijjutigillugit saqqijaartitaulirpata
- Ikajulaurtut atiliuriatq Inunnik titiraujartinik katirsartausimaniartunik parnaijinut Vaankuvami
- Tunisilaurtut ajiungittunik Inunnit, Inuit ringtones, nik FHFN, kunnut. Taakkua tunijangit atuinnaulaartut silarjuamiunut 2010, mi pinnguavigijualirpata ukiukkut — takuksautitaulaartillugit Inuit iliqqusinga silarjuamiunut
- Ikajulaurtut Inunnik takunnartitsijksanik pinnguaitillugit tavvani Vaankuvami pinnguaituksanik katirsuivimmi aaqkisuiniartillugit takunnartitsijugajartunik
- Kajungirsuilaartut tajjaujumik, Find Your Passion in Sport Program, quviagijaqammarigiarit pinnguarnirmik/qitinnirmik, niruarsigutaulluni Inuvialummik pinnguaitimik saqqijaarniartillugit 2010, mi innguavijjuaripata ajiinnguaitigut akinnamiittuksauluni. Taakkua ujjinnguait ujjigiittut, ilagiliutijausimajuq ilisautitigut, amma tuniuqqaqtausimajut ilisarvilimaanut Kanatami

- Aaqqisuillutik, piliriqatiqaqsutik Vaankuvami parnaijnik amma FHFN,kunnik parnaisimajut 7,nik Inunnik ajjarsigaqattarajartunik ikumamik (13-30 arraaguqalutik) ilagijaulutik vaankuvami 2010,mi pinnguavijjuartillugit nunaqaqqaqsimajut ajjarsiqatauningitigut ikumajumik. Amma kajusititsilaurtut piliriaksanik ikajurutiksaunasuurtunik Inuit makkuttut silatunirpaugunnautiksanginnut
- Pinasuqatiqalaurtut Vaankuvami parnaijnik amma FHFN,kunnik aaqqiksuitillugit piasunik Inunnik ajjarsiqataujuksanik ikumamik Vaankuvami 2010,mi pinnguavigjualirpata, nallikitarlutik ajjarsikatattillugit silarjuamiut. Inuit makkuttut (19-25 arraaguqaqtut) niruartaajut aullarajartut ajjarsigiarturlutik pinnguavigjuarnirmik ilitaqsiutimik ikumamik, amma ullakjartut tilijausimaninga malillugu
- Inuit Tapiriit Kanatami angajuqqaangan uqalimatitaulaurtuq matuirtautillugu 2010,mi nunaqaqqaqsimajut iniaqqtitauniringajartanga, taijauniarajarluni Inuit ullunga, Inuit Themed Day saqqijaartitaugajartillugu Vaankuvami 2010,mi pinnguavigjualirpata ukiukkut.
- Inuit Tapiriit Kanatami pinasuqatiqalaurtut Inuit nunalinginnik aviktursimajuni niruarsitillugit Inunnik sanannguartinik, amiartinik, titiraujartinik, amma asinginnik Inuit nunalinginnit tisamanit upatsimagajartunik 2010,mi pinnguavigjuarniaqqtillugit ukiukkut. Quliit sananguartiit qanutuinnaq kanturaartitausimajut sanaqujaullutik marruunnik atunit. Atausiq titiraujarsimajuq saqqijaartitaugajartuq pinnguavigjuartuni amma asingit kiinaujaliurutaugajartillugu ugusiti 2009,mi. Titiraujartiit sanannguartiit ajjigiingittunik aullarajartut Vaankuvamut niuviaksaugunnarninginnik saqqijaartitsilutik amma niuvirartaujunnarniartillugit ukiaksaagulirpat. Nunaliit aviktursimanilimaanginnit atunit niruarsilaurtut amma saqqitaugajartillugit aturlutik uqqrmiukunnik angijualummik sanagutaujunnarmat nuvirsarnikkut. Taavvani nuvirsartaugajartumi iliuraigajartut ajjigiingittunik nunaliit aviktursimaninginnik nuvirsartaujumut amma taimailingainnalirajartillugit taikani Richmond Oval,ngani Vaankuvami, pigiarviugajartumi quasarlutik sukkaliutijunut.
- Inuit Tapiriit Kanatami amma NICOV,ku piliriqatiqalaurrivut Vaankuvami parnaijjuunik amma FHFN,kunnik pijjutiqaqtillugit Inunnik takuksauqattarajartunik pinnguartituulutik 2009,mi iliqqusiqatigiingittunik takuksauvimmi, quviasugutiqaqalutik sananguarnirmik amma iliqqusinik amma piliriqatiqaralutik 2010,mi ukiukkut pinnguarniugajartumut parnainikkut. 25,ngujut Inuit pinnguartiit ilaulaurput katimajjutiqaqtillugit saqqijaartuksanik Talking Stick Festival,kut amma pinnguartaugajartut Vaankuvami pinnguavigjuarniq matuilirpat miksaanut.

Upigusumaripput Inuit piliriqataugiaq FHFN,kunnut amma Vaankuvami pinnguavigjuarniugajartumut parnaijinut katimajinut, VANOC qallilirtillugu pinnguavigjuarniulaartuq. Pinasuaraksait taqqiuniartuni parnaktuarniarut Inunnut ilaugajartunut 2010,mi pinnguavigjualirata pijjutiqaqalutik. Niruupput Inuit saqqijaartitsisialaarninginnik iliqqusiminik 2010,mi iliqsinik saqqijaarvimmi amma pigiarsimalirriqtuq parnainirmik Inunnik unursinirsautitsigasuaruaq ilaugajartunik pinnguavigjuartillugit takuksauvikkut amma asinginnik iliriaksaqalutitik 2010,mi ukiukkut pinnguavigjualirpata.

KIINAUJALIURASUARUTILIRINIQ

Nunavummi nunalinni kiinaujaliurasuarnilirinirmut timiujut timiujut, Nunavut Community Economic Development Organization (CEDO) sivuliurtusimajut aaqqiksinikkut kanatami inuit kiinaujaliurasuarnilirinirmut katimajinginnik, National Inuit Economic Development Committee (NIC) kiggarturartiartillugit isumagijaujut pijjutigilugit Inuit nunataarsimaningitigut katujjiqatigiinut Nunavummi, Nunavimmi, Inuvialuit nunanginni, amma Nunatsiavummi. Inuit Tapiriit Kanatami katimajiuqataujut taakkunga niruarunnarniqaratik amma ikajurpattut aaqqiumatitsiqataunikkut katimajinut amma Kanatami Inuit Tapiriit

katimajinginnut. Inuit Tapiriit Kanatami katimajingit angirutiqalaursimajut aqqiktaugajarninginnik Inuit katimajingita kanatami angirutiqanikkut atuliqujausimajumik Julai 19, 2008,mi.

Taakkua Kanatami Inuit katimajingit kiinaujaliurasuarnilirinirmut katimajiqagtut Inunnik amma allanik ammalu Kanatami inulirijitukakkunnit kiggarturtunillu Inuit katujjiqatigiinginnit, inulirijituqakkut angajuqqaqaqvianganit amma inulirijituqakkut allavinginnit. Pinasuaqatigiitsiarnikkut amma piliriqatigiitsiarnikkut tusaumatinikkut tukisiaqatigiinnikkut tunngaviksanic aulatsiqatigiittuksaunirmut, taakkua katimajujut qiniqattarajartut aqqigiarutiksanic kiinaujaliuqasuarnilirinirmut tulurtautaujunut Inuit nunanginni.

Piliriqarajartut kiinaujaliurasuarnilirinirmut pijutaunijut amma Inuit nunaliit aviktursimaninginni kinnguumajanginnik tauqsiiqattauninikkut, amma aqqiksulitik piliriarijaujumajunik saqqitiksigitauuniartunik atuagaksanic amma parnainikkut piliriqatigiinniugajartanganik tamarmik kikkutuinnait Inuit nunataarsimanikkut angirutiqasimajut.

MAKKUTTUT

Makkuttulirinirmut pinasargaq kiinaujaqatitausimavug iqqanaijarnilirinut/ilinniarnilirinut Kanatami, Human Resources and Skills Development Canada (HRSDC). Makkuttuliriji aqqiumatitsivatpuq makkuttunut pijutaunjalinirmik piliriqatigaqsuni Kanatami Inuit Makkuttut National Inuit Youth Council Katimajinginnik (NIYC). Marji 2-3, 2009,mi Makkuttulirinirmut pinasuarti katimaqataulaurtuq Workforce Connex,kut katimatitsitillugit nunaqaqqaqsimajut iqqanaijarnilirinirmut katimajingit, Aboriginal Human Resource Council Iqalunni, Nunavummi. Gavalakkut, pisanisiquartuillu namminiq sivulurttiit, amma nunaqaqqaqsimajut iqqanaijarnilirinirmut katujjiqatigiingit katilaurtuq qinirsutik aqqigiarutiksanic iqqanaijaaksakinnirmut, iqqanaijarnilirinikkut piliriqatigiigiaqanirmillu matuinganirsauqujillutik Inunnut makkuttunut, amma aqqiksuivalliaqullugit ilinniarunnarnirmut piviksaqarutaujunnarnirsaujunnartunik. Arsururutiqalaurtuq nalunaijaigasuarsutik tulurtautaujunik aqqiksigarumallutik iqqanaijarnilirinikkut, ilinniarnikkut pilimmaksarlutik amma ilinniariisimalirlutik makkuttunungajunik, amma turaangajunik inuusirmut amma kiinaujaliurasuarnilirinikkut inunnuangallutik pijjutigilugi.

Makkuttuliriji kuujuamualaurtuq, nunavimmut vivuari 23-27, 2009,mi Katimaqataulluni makkuttut timiup miksaanut kamatsiariaqanirmik katimarjuarutigaqtillugit, makkuttut nakituinnaartut ukiurtartumi kativigilaurtangani katimajutigaqsutik makkuttut qanuq isumagijaqaninginnik timiup miksaanut (angutaunirmut/arnaunirmu).

Kanatami Makkuttut Inuit Katujjiqatigiingata (NIYC) katimajingit, piqatautillugu makkuttuliriji katilaurtuq Marji 9-13, 2009,mi Aatuvuami qimirrugiarutisimallutik Kanatami Inuit Makkuttut Katujjiqatigiingata timiqutingata aqqiksimaninganik. Uqausiqalaurmijut saqqittutsaujugitsigiaq makkuttulirivugajartumik Kanatami Inuit Tapiriikkunni iqqanaijartiqallutik atainnarajartumik kiggarturtillugu Kanatami Inuit makkuttut tujjiqatigiinginnik. Naniinninga amma ullunga 2009,mi makkuttut katimalaarninga isumaliurutaulaurtuq. Katimarjuarniqarajarlutik Inuuvimmi sitipiriulirpat.

SURISILANUT IKAJURUTIKSALIRINIQ EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT

Taimanganit 2001,mi Inuit Tapiriit Kanatami ajungittitsisimajut surusilaanik ilisaijinik piliriqataullattaariaq parnaitillugit sivuniksamat pivallirutiksanic, ikajurutiksanic Inuit qiturnganginnut. Inuit Tapiriit Kanatami sulii ikajurpattut amma tusartitsivattut Kanataup gavamakkunginnik Inuit qanuittunik kinnguumajaqamangaata surusirnut ikajurtaujutiksanic taakkua parnaijujut. Amisuartirsuta katimaqattarsimajugut 2008,mi aullaqattariaqarutigillugit Kanatami nanituinnaq. Sivullirpaami katimaniqalaurtuq Airili 2008,mi katimaqatigaqsutik Kanataup gavamakkungita aanniarnilirinirmut/qanuingsiasuarnilirinirmut angajuqqaanginnik amma ilinniarnilirinik, ECD amma FASD,nut pilirivianit. Katutilluta aqqiksulaurtugut turaagarijauvalliagajartunik nutaanguniartumut arraaguginiartattinnut.

Kanatami Inuit ilinniarnilirinirmut katimarjuarniqalaurtut Inuvimmi, Nunatsiami, Airili 2008,mi. Tamanna inulimaanuangajumik angirutimik, Inuit Education Accord saqqititsilaurniq, ikajurniqarajartuq akaunirsanik ilinniarutiksaqalirnikkut amma ikajurtaujjutiksaqanirsaugajarnikkut qiturngattinnut amma makkuttunut. Piliriqatitauvattut katimajirusiit katisimajut amma isumaksarsiuqatigiigutiqaqsimajut katimatitsitillugu luuttaaq Jaanit Simaili, Dr. Janet Smylie, qaujisartimmari amma luuttaaq aanniavingani St. Michael. Luuttaaq Dr. Smylie ullumi pinasuartuq qaujisaqatiqaqsuni nunaqaqqaqsimajut surusinginnik Kanatami, pinasuaqatiqaqsuni qaujisartimmarinnik ukuninga, Niu Jiilan, Aasturilia, amma Haii, tavvuuna tauqsiiqatigiippattut isumaalugijaujut qanuingitsiarasuarnirmut pijjutigillugit. Taanna piliriarijanga kiinaujaqaqtitaujuq kanatami aanniarnanginnilirijikkunnut qaujisarniartillugit qanuingitsiarasuarnirmik titiraqtaugajartillugit tusartitsigutitikut, uqausiqaqtillugit unikkaarsimalutik nunaqaqqaqsimajut surusingit qanuinniqamangaata amma akaunirpaugiartunik pilirijusiksanic tukisigiarviksanik qimirrunikkut atulirtaujunnarajartillugit nunaqaqqaqsimajut surusinginnut akaujumiinnirsauliqullugit qanuingitsiarnikkut.

Uktupirimi, 2008 katimajiujut Inuit surusilaat ikajurtaujjutiksanginnik pilirinirmut katimajiujut, Inuit Early Childhood Development Working Group katilaursimajut Aatuvuami nutaulirtitsigiartursimallutik tukisigiarviksanik tunngavinginnik, Terms of Reference, amma angiqatigiigutiqarasuartsutik sivuniksamut parnainirmut - tamainnuangajunik Inuit qiturnganginnut ikajurtaujjutiksalarinirmut katimatillugit. Ukiaksaangani 2008,mi, taakkua 2006,mi nunaqaqqaqsimajut qiturnganginnik killisiniuratausimajut, 2006 Aboriginal Children's Survey saqqitaulaurtut. Sivullirpaatsiami, Kanataup gavamakkungit amma gavamait asingit katujjiqatigiit piliriqatigilaurtut pijjutiqaqtunik ikajurutiksanic nunaqaqqaqsimajunut ilagiinut, amma takugiariugutigilaurtanga arsururutaummarittunik amma sannginirijaujunik surusittinnut. Malillugit killisiniuratausimajuni tukisigiarviksait, sulijurtaqaqpuq imaak saqqititsigutaujunik aqqiksuigialirnikmik piunirsanic ikajurutiksanic amma tusaumaqatigiitsiarnirsauinirmik, ikajukkannirutiksaqariaqaninginnik amma nunaqaqqaqsimajut ilagiinginnut turaangajunik ikajurutiksaqariaqanirmik. Inuit qiturngait amisunik pituinnaungittunik aturpattut, Inuit ilagii qaujimaugutiqaqput makitakkauninginnut, sungiutisarainninginnut amma sanngijukkut inuuqatigiinningitigut uqausimigut amma iliqqusimitigut.

INUIT QITURNGANGINNUT AJURUTIQAQTUNUT TURAANGAJUT, INUIT CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS PROJECT

Taanna piliriangujuq kiinaujaqaqtitausimajuq Kanatami aanniarnanginnilirijjuakkunnut nuatsigutauniartillugu tulurtaujunik ikajurutiksanic amma ikajukkannirutiksaugajartuugaluanut atuinnaugialinnut surusirnut ikajurutiksaulutik. Inuit qiturnganginnut ikajurutiksalarinirmut pilirijusiksami uqausiqaqsimajut piliriangujunik amma ikajurutiksanginnik surusiit ajurutiqaqtut timikkut pimmarialuummata Inuit surusilaanik ikajurutiksalariningatigut ilautitaugiaq. Inuit nalunajaisimajut ilinniakkannirunnarnirmuangajunik amma turaanganiksanic Inunnut ikajukkanniruksanic tuksiraqsimajut.

2007,mi Inuit sururnut ikajurtaujjutiksalarinirmut katimajiujut aqqiksuilaurtut piliriaksait parnaktauninginnik, qimirruqiaqanirmik, qaujisariaqanirmillu ikajurutiksanic turaangajunik surusirnut timikkut ajurutiqaqtunut, Special Needs Project. 2008,mi killisiniarniq pigiartitaulaursimajuq nunalinnit amma qaujisarnimmarik. Tisamanik (4) ajjigiingittunik killisiniarniqalaurtut katirsuillutik tukisigiarviksanik nunaliit aviktursimaninginnit pingasuujurtunit (6). Qaujisarniq kajusititauniqalaurtuq pingasuujurtuni (6) Inuit nunalinginni, amma apiqsulaurtut uqaalautikkut, amma titiraqnikkut apirsursutik katirsuillutuk tukisigiarviksanik pijjutiqaqtunik ilinniarnirmik pigiursarnikkut, ilautitauqattarunnarnirmik amma atursimajanginnik. Kiujjutaujut ajjigiiqattalaungittut aviktursimajunit tamainnit. Nunalinni qaujisarnikkut piqasiutijaulaurput ilautitautillugit ilagii amma iqqanajartimmariujut kamajimmariullutik surusirnik.

Inuit Tapiriit Kanatami ullumi kingullirpaarsutinik aqqiksuijut tusarutiksanginnik Kanatami aanniarnanginnilirijjuakkut. Tusarutiujuni titiraqtaugasiutisimaniartut ajjigiingittut atuliqujivungaliarisimajangit Inuit ilangiit amma Inuit aanniarnanginnilirinirmut pinasuartingita. Amma nalunairsisimajut ikajurtaujjutiksaqangiluarnirmik amma ikajurtaujjutiksaqariaqaningimik Inuit nunalinginnit sitamaujunit aviktursimajutigut.

KANATAMI NUNAQAQQAQSIMAJUT ARNAIT KATIMARJUARNINGA

Inuit Tapiriit Kanatami pinasuqatiqatsialaurput Pauktuutikkunnik, Inuit arnait katujjiqatigiinganik Kanatami parnaillutik tullirilirtangani Kanatami nunaqaqqaqsimajut arnait katimarjuarnirilaurtanganut, Jialunaimi Julai, 2008,mi. Kajusininga katutijaulaurtuq tunngasuktitsijunut nunatsiap sivuliurtianut Vuluit Ruulanmut, Floyd Roland, amma Pivurli Jaikup, Beverley Jacobs, angajuqqaangannut Kanatami nunaqaqqaqsimajut arnait katujjiqatigiinginnu. Katimarjuanirmi arnait 150 nakituinnaartut kanatami tunngasuktitalaurtuput amma ilagijangit nanituinnaaq nunaqaraluartillugit, tamarmik inugiangitturmiut inugiatturmiullu, ukiurtartumiut qallunaallu nunanganirmiut. Katimaniq tajjauniqalaurtuq uuminga, Sstrong Women, Strong Communities. Pingasunik tajjauniqalaurtuq malitsugu tiliurigutaujuq katimarjuartunut sivullirmi katimaniqalaurtuq atangirsutik amma kinguniagut aviktursimavatsutik. Pingasut ukua katimagutauqattalaurtuq: sannginiq/makitaniq, atangirsiniq amma upigusunniq; qanuingiqsiarasuarniq; attanangittumiinni amma qanuinginni; amma ilainnaanginni amma makimagunnarsiniq.

Vailat Vuat Violet Ford, Silarjuami Inuit Katujjiqatigiinginnik kiggarturtuq uqalimaguujilaurtuq Kanatami Inuit Tapiriikkunnik. Mis Vuat uqalimatitaulaurmijuq ilainnaartailiniq amma makimaniq, Equality and Empowerment katimagutautillugik.

UQAUSILIRINIQ AMMA ILIQQUSILIRINIQ LANGUAGE AND CULTURE

Inuit Tapiriit Kanatami katimaqatiqaqsimajut gavamatuqakkut iliqqusituqalirijinginnik, Canadian Heritage (PCH) pijjutiaqsutik qimirrugiaqanirmik amma nutaanik saqqitirigiqaninginnik nunaqaqqaqsimajut uqausiliriniqut ikajurutiksanic, Aboriginal Languages Initiative (ALI) piliriangujutigut. Taakkua nunaqaqqaqsimajunut uqausilirinikkut ikajurutiksait, ALI aaqiktausimaninga nutaulirtitaugialik turaanganiartillugu arraagukkannirmut amma anigurpat arraagu tunngaviksangit amma maligaksait piliriangujut kamagijaulirtut nunaqaqqaqsimajunut Kanatami ittarnisalirivilirinikkut, Aboriginal Affairs Branch of Canadian Heritage, kutigut ullumilu qimirrujaummata. Inuit Tapiriit Kanatami piliriqatigarajartut nunaliit aviktursimaninginnik atuliqujangit tunijauqullugit qaujisarpallianiuniartumut.

Inuit Tapiriit Kanatami kanatamuangajunik taakkua (PCH) ungataanut piniarniqamata amma ilautitsijut Inunnik nunaliit aviktursimaningitigut katujjiqatigiinginnik, Kanataup amma ukirtartuup aviktursimaniagut gavamaujunik, amma ukiurtartumiullarinnik nunaliujunik. Kanatami Inuit uqausilirinirmut katimajingita. National Inuit Language Committee (NILK) tunngavingit angirtausimajut Inuit Tapiriit Kanatami katimajinnut amma aaqiqiartausimajut ilaugunnarsiqullugit Silarjuami Inuit Katimajirjuanginningartuq niruarunnangilluni. Inuit Tapiriit Kanatami piliriqatigimajut makigiartitsinasuatsutik uqausilirinirmik ajjigiingittunik amma arsuqursimajut Kanatami, pijjutigillugit uqausilirinikkut ilinniarniq, titirariursarniq amma qaujisariaqaniq.

UKUA TAVVA INUIT TAPIRIIT KANATAMI PINASUARSIMANINGA TAMATUMUNGA:

- Kanatami Inuit Tapiriit uqausilirinirmut amma iliqqusilirinirmut aaqquimatitsiji katimajuqatausimajuq kanatami nunaqaqqaqsimajut titirarusilirinirmut/uqausilirinirmut katujjiqatigiinginnut
- Inuit Tapiriit Kanatami uqarviqamaurtut Kanatami Inuit uqausilirinirmut pilirijusingata miksaanut Inuit Tapiriit Kanatami ilinniarnilirinirmut katimarjuarniqaqtillugit
- angajuqqaangan Miali Saiman uqalimaviqalaurtuq ukiurtartumi nunaqaqqaqsimajut uqausilirinirmik katimarjuarniqaqtillugit

- Inuit Tapiriit Kanatami uqausilirinirmut katimajingit amma ilagijaujut Kanatami Inuit uqausilirinirmut katimajinginnut katimaqataulartut Nunavummi uqausilirinirmik katimarjuarniqaqtillugit, tajjaujumik “Making the Links: Language Acquisition and Literacy Development in the Inuit Language”.

Inuit Tapiriit Kanatami uqausilirinirmut aqqiumatitsijinga iliriqatiqaniujarmijuuq asinginnik Inuit Tapiriit Kanatami iqqanaijartinginnik aqqiksuivallianikkut Inuit qaujimajanginnik katirsuiviksamik, Inuit uqausinga ilagijautsiaqullugu qanulimaaq. Tusagaksanik Kanatami Inuit uqausilirinirmut katimajinginnuungajunik aqqiksuivalliajut amma aturtaugajartillugu tauqsiquattautinirmut tukisigiarviksanik amma pilirijusiksatsiavaujunnartunik Inuit nunanni.

Inuit Sananguagangit Inuit Art

Inuit Tapiriit Kanatami akiqangittukut ikajulaurput aqqiksuijunut qaritaujakuurtuksanik Inuit sanauganginik tajjaullutik “Inuit Art Alive” aqqiksurtausimajunut Inuit sananguagalirivianut, Inuit Art Foundation (IAF). Inuit Tapiriit Kanatami uqausilirinirmut katimajingit katimaqataulartut sananguanik unikkaaraksaliurtinut katimajinut amma katimaqatausialartut isumaliurnikkut/ikajurutiksaliurnikkullu pijutiqaqutik uqausiqaqatigiinginnirmik, qimirrungiaqanirmik saqqitauvalliajunik, amma kikkut inuttituulirijujuksaummangaata. Inuit Tapiriit Kanatami asingittauq iqqanaijartut katimaqatigijaujumalartuq pijutiqaqutik uqausilirinirmik amma iliqqusilirinirmut kaujimajinik qimirrugajartillugit qaritaujakkut tukisigiarviksaujunik amma uqarviginiarlunigit qanuq isumagimmangaagu. Inuit Tapiriit Kanatami tauqsiquattautilaurmijut pijutiqaqtunik uqausilirinirmut ikajurutiksaqariaqanirmik suurlu qaritaujakkut amma titiraqsimajunik inuit uqausingitit, iliqqusingatut amma killisiniartausimajunik.

Inuit Tapiriit Kanatami katimajingit angirutiqalaurmijut tilisigutigijaminik qaujisartauqujillutik inulirijituqakkut aulatsigusinganik Inuit sananguarpattangitigut nalunaikkutanganik tajjaujumik, “Igloo Tag”. Taakkua tuksiraqtaujut tunijaugajartut qaujisartauqujaujuq kausiniarpat. Inuit Tapiriit Kanatami qaujisartut piliriangujumik amma qanuq aktuiniirigajartanganik tunijaungaarpit katujjiqatigiinut suurlu Inuit Kanatami T^apiriikkut.

Belinda Webb: Aulatsijimmari

Sharon Edmonds: Maligaksaliurnirmut Ikajurti

Maria Wilson: Piliriaksanik Aqqiumatitsiji

Andrea Carter: Allavilirinirmut Ikajurti

Heather Campbell: Uqausilirinirmut/Iliqqusilirinirmullu Aqqiumatitsiji

Mishael Gordon: Surusilirinirmut Ikajurutinik Aqqiumatitsiji

Shelly Watkins: Makkuttuliriji

Alyssa Flaherty Spence: Imminiartailitsinirmut Aqqiumatitsiji

TUSAUMUTILIRINIQ

Tusaumutilirivik aulatsivut tusaumautitsigiaqanirmik tusartaujarialinnik Inuit Tapiriit Kanatami miksaanut tusagaksaliurtinut, amma saqqititsivattut titiraqsimammarigialinnik suurlu arraagutamaarsiutinik tusaraksanik, Inuktitut uqalimaagarnik, amma Inuit Ullumi allatauvattunik. Kiuvattugut apirsurutauninik inuit kanatamiut miksaanut, amma ikpigijaqatsiarsuta Inuit Tapiriit Kanatami pinasuarvinginnik amma sivuliurtinginnik parnaisimatsiaraluarmangaata titiraqtangitigut angjuutinik amma tusagaksaliurtillugit ikajursinikkut tusaumatitsigiaqaqtillugit Inuit kanatamiut miksaanut. Ukua ataaniittut kajusititaulaurtut ippinnasulualaurningit.

TUSAGAKSALIURNIRMIK IKAJURSINIQ

Ikajursiniqalaurtut amisutigut pinasuarnikkut saqqititsigiaq, tusaumatitsinikkut, amma katimarjuaqatauningagut Inuit Tapiriit Kanatami angajuqqaangata Mary Simon amma pinasuartiit ajjigiingittunut ilauqattarningitigut pinasuarnikkut. Angajuqqaavut ingirrainnaqattarsimavut kanatami nanituinnaq, uqalimagiarturviqaqsimalluni aantiariumi, amma kanataup aviktursimaningitigut.

Gavamakkut kiinaujatigut arraagugijangani tusaumutilirivikkut saqqititsilaurput amisunik tusagaksanik, uqausiurnik, amma tusagaksatigut ikajursiutinik isumakkut, amma titiraqattarsimajut amisunik tukisigiarutinik amma isumagijaujunik namminiq saqqititsimajunik suurlu ukunuunatigut ajjigiingittutigut tusagaksalianguvattutigut, the national post, globe and mail, Hill Times, Embassy, Nunatsiaq News, News North, amma Above & Beyond. Tusaumutilirinirmut iqqanajartiit aaqqumatitsiqattarsimajut amisunik tusagaksatigut apiqsurtauniugajartunik, ujiriluarlugu CBC-kkut ukiurtartumi, CBC Northern Service, Tarramiut Nipingat, Okalakatiget Society, Inuit Tusarutulirijiit Kanatami, nunaqaaqqaqsimajut talavisangit, Aboriginal Peoples Television Network, Global, CBC, CTV, and CPAC.

UKIURTARTUMUT NUNALINNUAKATALAURNIQ

2003,mi Inuit Tapiriit Kanatami parnailaursimavut “Inuit ukiurtartumut upakatannirigajartanganik”, “inuit arctic tour” tusaumaqullugit gavamatuqait angajuqqaangit Inuit pijjutigijangita miksaanut, amma inuit ukiurtartunganik takujartuqullugit angajuqqaammariutiunirsait.

2009,mi Inuit niuruqattarnirilaurtanga ukiurtartumut kajusilaurtuq April 20-24,mi Nunatsiavummut. Katillugit 18 angajuqqaangunirsait gavamakunnut ukuangulaurtut, kanataup aanniarnanginnilirijjuakkungit, inulirijituqakkut, kanatami iqqartuivilirijjuakkut, iqqanajarnilirijikkut amma pigjarsarnikkut ilinniarnilirijit kanatami, avatilirijjuakkut kanatami, kikkutuinnarnut aanniarnanginnilirijit kanatami, kiinaujalirinirmut katimajujut, amma kanataup angajuqqaanganut katimajillaringinningartut. Nunatsiavut gavamakungit ikajursiniqalaurput tamatuminga ingirakatanniulaurtumik. Nunatsiavummi inunnut isumalugutigijaulartut saqqitauqattalaurtut katimatillugit. Ippinnalualaurtut katimaqatigiilaurningit Nain-mi amma Goose Bay-mi; nunakkut takujarturtitaularmijut ten mile bay,mik nirijarturtitaulutik, amma iqallititaulutik qanittumi huptailimi. Ujaranniarvillu, Vale Inco takujarturtaulaurtuq, amma sanaviujut Hopedale-mi, amma ikajursijauluni ikajurutiksait St. John’s,mi. Labrador-mi timmijuukkut saaturtitauqattalaurtut katimajartukatattillugit, amma nirititaulaurtut Goose Bay-mi. 2010,mi Nunavimmut ingirkatagajartut.

TITIRAQSIMAJUNIK/ALLASIMAJUNIK SAQQITIRINIQ

Inuktitut uqalimaagaq, Inuktitut Magazine saqqitaulaurtuq marruvitsugu arraagumi. Kamagijautillugit aaqkiksuijinganut Melissa Irwin-mut. Taakkua uqalimagaik saqqitauvattut inuttit, qallunaatit amma uiguit. Saqqitauvalirtut arraaguni 40,ni, amma akuniunirpaaq inuttit uqausirnik atursutik kanatami saqqitauvalirtut. Saqqitaugiiqsimajut uqalimaagaksait atuinnavut kanatami inuit tapiriikkut qaritaujakkut tukisigiarvingagut.

QARITAUJALIRINIQ

www.itk.ca taimangalimaaq takugiartauvappuq nanimiulimaanut silarjuami ikpigusummarittunut kanataup ukiurtartungani qanuuluurpalliajuqamangaat. Tukisigiarvivut qaritaujakkut ikpigijaulirpalliatuinnartuq Inuit nuitaqattarninga pijjutigillugu ukunuunatigut, youtube, amma nuutaamik blog,mik aturninganut angajuqqaangata. Atursutik RSS,mik ikpigusutsiarpattut tusaumatitsigiaq nutaanik kikkutuinnarnik silarjuamiunik.

Stephen Hendrie: tusaumautilirinirmut angajuqqaq

Melissa Irwin: tusaumautilirinirmut pinasuarti

Marcel Mason: tusaumautilirinirmut pinasuarti (mai, 2009)

KIINAUJALIRIVIK

Inuit Tapiriit Kanatami Kiinaujalirivingani, aulatsivingani iqqanajartiit aturpattut pilirijjusinik amma aulatsigutininik taakkua Inuit Tapiriit Kanatami kiinaujangit aulagutaujut saqqiumatsiartukkut aaqqiumaqullugit, amma kiujunnatsiarutaugunnaqullugit. Ikpigusutsiartugut tamarmik pinasuarviujulimaat kinguvangittunik tammartarsimangittunillu kiinaujaliriniup miksaanut atuinnaqaqtitaupattaqullugit amma ikajursijausimaqullugit. Amma aaqqiumatitsivattugut aullarutisalinirmik amma Inuit Kanatami Tapiriikkunnut ikajurpattut titiraqsimallugit.

Carol Jattan: Angajuqqaangan (Kamajimmarik)

Koomook McLister: Kiinaujaksanik Titiraqti

Irina Appa: Ingirrautiliriji/Allavilirinirmut Aaqqiumatitsiji

Natalia Haldorsen: Kiinaujaliriji

KIINAULIRIJIUP TITIRAQTANGIT

nailligiarsimatillugit titiraqtausimajut kiinaujait miksaanut qanuilingalirmangaata amma titiraqsimallutik aulatsijjutausimajunik amma kiinaujaqutinginnik inuit tapiriit kanatami, taijauniqaqpalaurtut (inuit tapiriiksat kanatami) atangirlugit kiinaujaqturtuqutingillu isulinniaqtillugit marji 31, 2009,mut amma arruugumut isulillutik isumagijattigut isumaalugutiqanata asinginnik ullumimut titiraqtaujut mai 14, 2009,mi. taakkua aulatsinirmut kuapuriisan piliriaksarimmauk, tilijaugutigisimammauk nailligiarsimajunik unikkaarsimalutik kiinaujait miksaanut pijariiqsigiaq. piliriaksagigattigu, malillugit kanatami kiinaujalirijinut maligauvattut maligauvattut Guideline of the Canadian Institute of Chartered Accountants, tusartitsigiaq kiinaujait miksaanut nailligiarsimalutik unikkaarsimajunik.

isumagijattigu, taakkua kiinaujait unikkaarijausimaningit nailligiarsimatillugit, tamarmik titiraqsimajut, pijutiqaqsutik kiinaujait miksaanut titiraqtausimajut malitgit qulaani uqausirijausimagiqtut.

taakkua nailligiarsimajut atangingittut tukimuarutausuugugalanik kanatami kiinaujanik tammarsimajursiurnirmuk tunngavitigut. uqalimaartuksait iqqaumaqujavut taakkua akaunginaatuinnariaqamata pijutigijanginnit. tukiksiaggiakkannirumajuqaruni kuapuriisan kiinaujaliuqatingita kiinaujangitalu aulagutingita miksaanut, asijjirpallianingitalu namminirijangita amma aulagutigivattangita kiinaujait miksaanut, atuinnaugiaqaqput pijariiqsimatsiarlutik unikkaarsimatsiarlutillu.

kiinaujanik tammaqsimajursiurttiit, laisansiqaqsutik
kiinaujanik tammarsimajuqsiurttiit

KPMG S.A. / SENC.R.L.

Aatuvua, Kanata

KIINAUJAIT ATUQTAUJUT NALIQQANGIT

maajji 31, 2009, 2008minngaaqtunik nalunaiqsisimagillutik.

	2009	2008
NANGMINIRIJAUJUT		
Ullumimut nangminirijaujut:		
kiinaujat	\$ 73,741	\$ 738,007
tunniqqutaujunaqtut	175,530	250,611
tunniqqutaujut	3,436,261	1,406,518
atuqtavalliajunut akiliriirsimajut	22,950	23,945
	3,708,482	2,419,081
nangminirijaujut atangiqtugit	304,213	162,187
	\$ 4,012,695	\$ 2,581,268
PASIJAUJJUTAUJUNNAQTUT AMMALU		
NANGMINIRIJAUJUT ATANGIQTUGIT		
ullumimut pasijaujjutaujunaqtut:		
akiliutigijariaqaqtut ammalu		
pasijaujjutaujunaqtut	\$ 2,745,825	\$ 1,124,710
ungavariaqtausimajut kiinaujaksait	216,092	531,989
	2,961,917	1,656,699
ungavariaqtausimajut tunniqqutausimajunit	3,690	7,378
nangminirijaujut:		
qiturngiuqtuksait tunniqqutausimajunit	300,523	154,809
pilirivviup iluani asinnguqtaujariaqanngittut	299,437	299,437
asinngurunaqtut - aulattinirmut piliriangujut ammalu kiinaujaqtaaqitauvaktut piliriaksait	447,128	462,945
	1,047,088	917,191
	\$ 4,012,695	\$ 2,581,268

Katimajinut kiggaqtuilluni / Au nom du conseil d'administration :

kamaji/Directeur

kamaji/Directeur

AULATTINIRMUT TITIRAUTAUSIMAJUT

maajji 31, 2009, 2008minngaaqtunik nalunaiqsisimagillutik.

	aulattijjutajut Opérations générales	kiinajajaqtaullutik piliriangusimajut Activités subventionnées	katillugit 2009 Total	katillugit 2008 Total
KIINAUJARIAUJUT:				
lkajurutausimajut kiinajait amma itirialiit suli kiinajait	\$ -	\$ 7,502,728	\$ 7,502,728	\$ 6,360,719
asingit	330,841	-	330,841	429,531
ungavariaqtausimajut kiinajait,	330,841	7,502,728	7,833,569	6,790,250
pigiarninganni	116,998	414,991	531,989	243,975
ungavariaqtausimajut kiinajait, isunganni	(126,748)	(89,344)	(216,092)	(531,989)
	321,091	7,828,375	8,149,466	6,502,263
ATUQTAUVALIAJUT:				
allaviliriniq/aulatsiniq	-	4,735	4,735	646
saqqjaariarutinut	13,624	50,074	63,698	48,838
kiinajakkuvinu akiliutaujut	5,962	-	5,962	5,228
tusaqattautilirinirmut	22,197	65,301	87,498	150,733
aittuqtuinirmut	5,879	24,999	30,878	43,110
piqutinu atuqtuarniq	-	11,466	11,466	8,419
nalliukkumaat	12,048	-	12,048	11,775
allagvik	81,593	137,698	219,291	79,208
amisuliuriniq	2,554	113,118	115,672	103,494
saqqitirinirmut akingit	-	-	-	11,871
iqqanajajattinirmut akingit	55,463	1,524,811	1,580,274	955,009
allagvingmik atuqtuarniq	247,406	106,596	354,002	316,785
kiinajaksaat ammalu ikajuusiat	202,625	2,507,146	2,709,771	2,350,100
inuktituuliqtiriniq uiviitituuliqtiriniq	4,096	74,177	78,273	59,746
aullarutiit	154,785	1,627,402	1,782,187	1,148,903
ANGJUUTIT KIINAUJAIT:				
illumiutait angjut amma sunarrutiit	45,817	-	45,817	51,567
allaviqatsiarnirsanirmut aaqqigiarutingit	188,098	-	188,098	-
aktuajunut katujjiqatigiinut ilaunirmut:				
ingirratitagaksanuulingajut	-	875,613	875,613	928,785
	1,042,147	7,123,136	8,165,283	6,274,217
KATILLUGIT AMMALU AULATTINIRMUT ATUQTAUJUT	(705,239)	705,239	-	-
Katillugit akilirialinnut	336,908	7,828,375	8,165,283	6,274,217
AMIAKKUUJUT (AMIGARUTIIT) UTIQTUKSANUT KIINAUJAIT AKILIRTURIALIT NUTAULAUNGINNINGINNI AMMALU AKILIRTIUVALIANIQ				
piqutigijaujut kiinajanguqtitauningit	(15,817)	-	(15,817)	228,019
Kiinajait tunirrutauvattut ikajuutit akiqarunnairpallianingit akiliutauvattut	(91,889)	-	(91,889)	(76,804)
	3,688	-	3,688	3,688
Kiinajait angjuutiit nuutauningit	233,915	-	233,915	51,567
UTIQTUKSANIT ATUQSIMALIRIIQTUNUT	\$ 129,897	\$ -	\$ 129,897	\$ 206,470

TITIRAUTAUJUT NANGMINIRIJAUJUT ASIJJIQTAUNINGINNIK

maajji 31, 2009, 2008minngaaqtunik nalunaiqsisimagillutik.

	INVESTED IN CAPITAL ASSETS	RESTRICTED	UNRESTRICTED	2009	2008
KIINAJARIJAUJUT, PIGIARNINGANI kinguvariarsimajut kinaujait ikajurutauvattut	\$ 154,809	\$ 299,437	\$ 462,945	\$ 917,191	\$ 710,721
utiqtuksanit atuqsimaliriiqtunut	-	-	129,897	129,897	206,470
piqutigijajut kiinajannguqtitauningit Amortissement des immobilisations	(91,889)	-	91,889	-	-
piqutigijajunut ilagiaqtausimajut	233,915	-	(233,915)	-	-
kiinajannguqtitajut ungavariaqtausimajut tunniqqusianit	3,688	-	(3,688)	-	-
KIINAJARIJAUJUT, ARRAAGUUP ISUANI	\$ 300,523	\$ 299,437	\$ 447,128	\$ 1,047,088	\$ 917,191